

2016. SZEPTEMBER 5.

Acta Sana

„Mens sana in corpore sano”

Tartalom

- Ilyenek voltunk... A szegedi szociális munkás képzés 25 évének áttekintése
- Gyakorlatiasan a terepgyakorlatról
- A duális képzés bevezethetőségének vizsgálata
- Szociális képzésben részt vevő hallgatók a családsegítés általános és speciális feladatainak gyakorlatában
- „Tapasztalataim tereptanárként”
- Friss lendülettel....avagy egymásra hatás, fejlődés a terepgyakorlaton
- Új kihívások a szociális munka oktatásban: duális képzés bevezethetőségének vizsgálata a felsőoktatásban, a TÁMOP 4.1.1.F projekt tapasztalatai alapján
- A gyakorlati képzés és dilemmái 25 év távlatában
- Szociális munka a pszichiátriai otthonban

2016. I. szám

Kiadó
Published by

DR. BARNAI MÁRIA
Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar
Dékán
Dean of the Faculty

Felelős szerkesztő
General editor

DR. PINTÉRNÉ DR. JÁRMAY KATALIN
Tudományos Bizottság Elnöke
President of Scientific Committee

Szerkesztőbizottság
Editorial Board

HÉDERNÉ BERTA EDINA PHD
DR. NAGY EDIT
DR. PICZIL MÁRTA
DR. TOBAK ORSOLYA
TÓTH RENÁTA
PÓSA GABRIELLA

Szerkesztő
Editor

BUZA NÓRA

Az egészségügyi és a szociális ellátás elmélete és gyakorlata
A Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és
Szociális Képzési Kar Tudományos Lapja

Acta Sana

„Mens sana in corpore sano”

2016.

XI. évfolyam 1. szám

TARTALOMJEGYZÉK

Ilyenek voltunk...

A szegedi szociális munkás képzés 25 évének áttekintése

9

Az egészségügyi és a szociális ellátás elmélete és gyakorlata

Gyakorlatiasan a terepgyakorlatról

14

Rácz Zoltán és Bódis Anna

A dualis képzés bevezethetőségeinek vizsgálata

16

Mátffy Zsolt

Szociális képzésben részt vevő hallgatók a családsegítés átvételére és speciális feladatainak gyakorlatában

18

Boldogné Árvai Anna

„Tapasztalataim tereptanárként”

20

Gabinszkiné Márkus Krisztina

Értes leendőjével....

25

vagy egymásra hatás, fejlődés a terepgyakorlaton

Jón Mészáros

A Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar
Tudományos Lapja

Szabó Péter

A gyakorlati képzés és elméleti 25 év társában

33

Kocsis Priscilla

Szociális munka a pszichológiai szempontból

35

Szucs Györgyi

2016.

XI. évfolyam 1. szám

**Az egészségügyi és a szociális ellátás elmélete és gyakorlata
A Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és
Szociális Képzési Kar Tudományos Lapja**

2016.

XI. évfolyam 1. szám

TARTALOMJEGYZÉK

Ilyenek voltunk...

A szegedi szociális munkás képzés 25 évének áttekintése 9

Dr. Piczil Márta, Laukó Gábor

Gyakorlatiasan a terepgyakorlatról 14

Rácz Zoltánné Bukor Anita

A duális képzés bevezethetőségének vizsgálata 16

Mihálka Mária

Szociális képzésben részt vevő hallgatók a családsegítés általános és speciális feladatainak gyakorlatában 18

Boldogné Árva Anna

„Tapasztalataim tereptanárként” 20

Babinszkiné Márkus Krisztina

Friss lendülettel.... 25

avagy egymásra hatás, fejlődés a terepgyakorlaton

Joó Magdolna

Új kihívások a szociális munka oktatásban: duális képzés bevezethetőségének vizsgálata a felsőoktatásban, a TÁMOP 4.1.1.F projekt tapasztalatai alapján 28

Szabó Péter

A gyakorlati képzés és dilemmái 25 év távlatában 33

Kocsis Erzsébet

Szociális munka a pszichiátriai otthonban 35

Simon Györgyi

Tisztelt Olvasó! Lecturi Salutem!

Üdvözllet – Invocatio – az Olvasónak!

A Tudományos Bizottság ezúton köszönti olvasóit, és ajánlja figyelmükbe továbbra is a Kar tudományos folyóiratát.

A misszióját változatlanul őrző Acta Sana legfőbb feladata az elkövetkezőkben is hangsúlyt adni és méltó keretet biztosítani a Karon elért tudományos eredmények megismertetésének, valamint generálni az egyes szakterületek közötti tudományos párbeszédet az egyetemi hagyományoknak megfelelően.

A Szerkesztőbizottság támogatni kívánja a kutatóműhelyek kialakulását és működését - különösen az ápolás, fizioterápia, szociális munka és a védőnői munka területén -, továbbá a tudás határoktól független szabad áramlását. Megtisztelő érdeklődését és értékes hozzájárulását megköszönve várjuk kollégáink, hallgatóink és az együttműködő külföldi társintézmények munkatársainak közleményeit, amelyeket magyar és angol nyelven (magyar szerzők tollából is) az útmutatóban foglaltak szerint lehet benyújtani.

Szerkesztők

Greetings – Invocatio - to the Reader

Dear Reader,

The Scientific Committee are greeting the reader and thus recommending the scientific journal of the Faculty to your attention.

Preserving our mission, the main duty of Acta Sana will be in the future as well to focus on and to provide a frame for disseminating the scientific results achieved at the Faculty and to generate an interdisciplinary dialogue according to the University traditions.

The Editorial Board wish to support the development of research networks especially in the field of nursing, physiotherapy, social work and health visiting, and the free flow of knowledge without boundaries. Thanking you for your honouring interest and valuable contribution, we wait for the papers written by our colleagues, students and members of partner institutions abroad, which can be submitted in Hungarian and in English (from the pen of Hungarian authors, too) and according to the Guidelines.

Editors

Hűenek voltunk...

A szegedi szociális munkás képzés 25 évének áttekintése

Dr. Pical Márta, főiskolai docens, Lankó Gábor, mestertanár

Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar

Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

Tisztelt Olvasó!

Az Acta Sana ezen számában az Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék 25 éves jubileumi konferenciájának anyagát gyűjtöttük össze. A múltból, a kezdetektől indulva mutatjuk be a képzés elmúlt két és fél évtizedét, felvillantva azokat a fontos eseményeket, melyek formálták és meghatározták a Tanszék és a képzés arculatát. A jelen helyzetről szólnak - konferenciánk mottójához hűen - a terepet fókuszba helyezve azok az írások, melyek a gyakorlati képzés jellemzőit, dilemmáit, a tereptanárok feladatait, tapasztalatait, a hallgatóval folyó közös munka sajátosságait mutatják be, néhány speciális területre is elkalauzolja az olvasót. Végül a jövő felé mutat új irányként a humán területen még úttörőnek számító duális képzés bevezetésének lehetősége. Két írás mutatja be az új képzési formát, a megvalósítással kapcsolatos feltételeket, a gyakorlatban dolgozó kollégák véleményét az igényelt elméleti és gyakorlati kompetenciák tekintetében.

Bízunk abban, hogy a kiadványt olvasva sikerül még több ismeretet szerezni a Tanszékünkön folyó munkával és a minden időben nélkülözhetetlen segítő tevékenységgel kapcsolatban.

Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék munkatársai

Ilyenek voltunk...

A szegedi szociális munkás képzés 25 évének áttekintése

Dr. Piczil Márta, főiskolai docens, Laukó Gábor, mestertanár

Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar
Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

A Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék a TÁMOP 4.1.1. F-14/1/KONV-2015-0006 „Munkaerő-piaci igényekre támaszkodó gyakorlat-orientált képzések, szolgáltatások a Szegedi Tudományegyetem fókuszában” c. pályázati programjának keretében Fókuszpont II. - Fókuszban a terep címmel 2015. 10. 29.-én konferenciát szervezett a képzés indításának 25. évfordulója alkalmából.

A rendezvényen jelenlegi és volt hallgatóinkat, a terepen dolgozó, és a Kar más tanszékein, szakcsoportjaiban oktató kollégákat egy rövid idő-utazásra hívtuk azzal a céllal, hogy együtt tekintsük át a mögöttünk álló negyed évszázadot.

A következőkben az eltelt 25 évvel kapcsolatban felvillantásra kerül egy-egy, a szakma, a szak és a tanszék életét, fejlődését meghatározó esemény, mozzanat.

1989 Alapító okirat

- A Szociális és Egészségügyi Miniszter a *Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetemen* a *József Attila Tudományegyetem* együttműködésével főiskolai általános szociális munkás képző szakot létesít.

1990

- *Elindul az általános szociális munkás képzés* Szegeden. A hallgatók nappali tagozaton kezdhetik el tanulmányaikat. 2005-ig különféle orientációk (egészségügyi, gyermekvédelmi, igazságügyi) segítettek egy-egy terület mélyrehatóbb megismerését.
- A hazánkban új professzió lényegét,

céljait a Soproni Konferencia határozta meg:

„A *szociális munka* olyan szakmai tevékenység, amely egyidőben *segít javítani és helyreállítani egyének, családok, csoportok és közösségek élet- és működőképességét*, valamint hozzájárul az ehhez szükséges komplex feltételek javításához. E tevékenység az ember és a komplex módon értelmezett környezete között fennálló viszony módosítására, javítására irányul” (Soproni Konferencia, 1990).

1991

- Elindul a *levelező tagozatos képzés* is, melynek célja, a szociális területen dolgozó kollégák képzése, továbbképzése.
- 1991. január 01-től a korábban párttulajdonban lévő épület saját tulajdonba kerül. Jelenleg 5 tanterem, 8 szeminárium-terem, 1 számítógépes oktatóterem és 1 hallgatói számítógépes labor áll az oktatás szolgálatában. Épületünk akadálymentes.

1992

- *Nemzetközi nyitás*, kapcsolatfelvétel egy holland képző intézménnyel (Haagse Hogeschool Netherlands), ennek keretében rendszeressé válik az oktató/hallgató csere.
- *Jelenlegi aktív külföldi kapcsolatok:*
 - Catholic University of Applied Sciences, Freiburg (Erasmus)
 - Uzhgorod National University
 - West University of Timisoara (Erasmus).

1993

- *Első összefüggő féléves terepgyakorlat*, melynek keretében 55 hallgató 29 intézményben szerzett szakmai tapasztalatot.

1994

- *Első diplomaosztó ünnepség*: 55 végzett hallgató vette át Általános szociális munkás végzettséget igazoló diplomáját. Az elhelyezkedés leginkább családsegítőkben, büntetésvégrehajtási intézetekben, pártfogó felügyelői szolgálatoknál történt.

1995

- *Első levelező tagozatos évfolyam diplomájának átadása* (20 fő).
- *Elindul az Általános Szociális Munkás Posztgraduális Képzés*: 1995-ben 19, 1998-ban 20 hallgató vehetett át diplomát.
- *Megalakul a Szociális Szakmai Szövetség*, amelynek égisze alatt elkészül a *Szociális Munka Etikai Kódexe* - létrejöttében kollégáink is közreműködnek.

1996

- *Esthajnal Konferencia* szervezése, rendezése. *Előzmény*: Phare idősgondozási projektek országos hatáskörű monitorozása intézmény látogatás és kérdőíves

felmérés keretében; *Cél*: a Phare projektek eredményei, modelljei, kerüljenek be a szociális képzések tematikáiba.

- *Oktatók képzése* is megvalósul a Szakon, a Probléma-központú tanulási modellel való megismerkedés kapcsán.

1997

- Elkészül az első átfogó értékelés a képzéssel kapcsolatban. A *MAB akkreditációs értékelése* a következőket állapítja meg: *A képzés célkitűzései jól illeszkednek a régió szociodemográfiai és epidemiológiai adottságaihoz, azokat a régió szakembereivel jó együttműködésben, a szociálpolitika alakításában aktívan közreműködve valósítják meg. Konkrét feladataikat időről-időre hozzáigazítják a változó társadalmi szükségletekhez. A SZOTE és a JATE között példamutató az együttműködés.*

1998

- *Pedagógus-továbbképző program* indulása.
- 2001 óta *akkreditált továbbképzések*: szakmai személyiségfejlesztő és tanfolyami programok széles skálája jellemzi a Tanszék képzési kínálatát.

Eddig megvalósult szakmai személyiségfejlesztő programokon résztvevők száma

Teamszupervízió	193
Csoportszupervízió	78
Esetmegbeszélő csoport	149
Viselkedéstanra épülő konfliktuskezelő tréning	247
Konfliktuskezelő tréning	166
A célzott beszélgetésvezetés kommunikációs technikái	158
Kiegészítő tünetek megelőzése	104
Összesen	1095 fő

Eddig megvalósult tanfolyami programokon résztvevők száma

Interkulturális szempontok a szociális esetmunkában	187
Normalizációs és integrációs törekvések az értelmi fogyatékos emberek ellátásában	335
Amiről a gyermekrajzok beszélnek...	237
Szociális jogi, módszertani és minőségbiztosítási alapismeretek az időskorúak új szemléletű gondozásában	368
Szükséglet szerint differenciált, individualizált szolgáltatás biztosításának feladatai az idősök otthonában	231
Szociális munka módszerek a gyermekvédelemben	72
Pályázatírás elméleti és gyakorlati ismeretei, valamint lehetőségek az EU-s felkészítési programok tükrében	32
Összesen	1462 fő

1999

- Kezdetét veszi a „A Csongrád megyében dolgozó segítő foglalkozásúak élet- és munkakörülményei, véleményük pályájukról, munkájukról” címmel a Bölcsészettudományi Kar Szociológia Tanszékével folytatott átfogó kutatás, melynek célja a szociális szférában dolgozó kollégák helyzetének komplex felmérése.

2000

- *Szervezeti átalakulás:* 2000. január 1.-től a Szegedi Tudományegyetem integrálta az egyes karokat.
- *Leválva az Általános Orvostudományi Karról,* Egészségügyi Főiskolai Karként, majd
- *2006. november 6.-tól Egészségtudományi és Szociális Képzési Karként* működünk tovább.
- Szakunk Socrates/Erasmus programba kapcsolódott be: „Comparative Antidiscriminatory Practice” kurzus angol, magyar, svéd együttműködéssel.

2001

- *Gyermek- és Ifjúságvédelmi Tanácsadó Szakirányú Továbbképzési Szak* indulása.

Cél: a gyermekekkel és fiatalokkal foglalkozó szakemberek kompetenciájának, identitásának fejlesztése, ismereteik bővítése. 2003-ban 21 fő, 2005-ben 18 fő kapott oklevelet. 2013-tól újra indult a képzés, 2015-ben 8 fő végzett, jelenleg 21 fő folytatja itt tanulmányait.

2002

- *Idősök szociális ellátása szakvizsga* lehetősége: 2002-től 291 fő teljesítette a szakvizsga követelményeket.
- *Tanszékké alakulás:* Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszékként működünk tovább.

2003

- Lehetővé válik intézményünkben a *Szociális alapvizsga* megszerzése: 2003 óta 156 fő tett sikeres vizsgát.
- Ettől az évtől a *szakvizsga* a következő területeken is adott: *Gyermekjóléti alapellátás* (65 fő), *Családvédelem, családsegítés* (33 fő), *Fogyatékosok szociális ellátása, rehabilitációja* (26 fő), *Pszichiátriai és szenvedélybeteg szociális ellátása* (8 fő).

2004

- *Gyermekevédelmi szakellátás szakvizsga* lehetősége: 2004-től 71 fő tett sikeres vizsgát.

2005

- A szak fennállásának 15. évfordulója alkalmából *A szociális szolgáltatások fejlesztésének mérföldkövei I.* címmel szakmai konferencia szervezése, a minőségbiztosítás kérdéseit középpontba helyezve a szociális szolgáltatások fejlesztése kapcsán - több szekcióban 48 szakember előadása.

2006

- *Bolognai folyamat* kezdete: Európai Felsőoktatási Térség létrehozása, többciklusú képzési rendszerrel (alapképzés, mesterképzés, doktori képzés); kreditrendszer.
- 2006. december: *Dr. Szél Éva terem avatása*, ezzel tisztelegve a képzés egyik alapítója előtt.

2007

- Első *PhD fokozat megszerzése* a Tanszéken (Igazné Prónai Borbála). 2009-ben Piczil Márta, 2011-ben Héderné Berta Edina, 2014-ben Vida Anikó szerzett tudományos fokozatot. Jelenleg doktori képzésben vesz részt: Mihálka Mária, Szabó Péter.

2008

- Dragon Erzsébet tanszékvezető-helyettes halála.

2009

- JGYPK Tanító- és Óvóképző Intézet Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Tanszékével közösen *Szociálpedagógia szakos hallgatók képzése: szociális munka elmélete, gyakorlata és módszerei, szakmai gyakorlat, társadalomismereti tárgyak* oktatása.

2010

- *Szociális munka és társadalmi környezet* - jubileumi konferencia a képzés 20 éves fennállása alkalmából. A kétnapos rendezvényen 37 előadó osztotta meg tudását, tapasztalatait, közöttük Lena Dominelli.

2011

- A Kisteleki Kistérség településein dolgozó *tereptanárok képzése* (TÁMOP 5.4.4. - 092 projekt): 20 fő, 200 órás képzés. *Cél:* segíteni a terepen dolgozó szakembereket saját szakmai tevékenységre épülő kompetencia alapú, személyre szabott terepgyakorlat kidolgozásában, így téve eredményesebbé a terepgyakorlatra érkező hallgatók munkáját, tapasztalat szerzését.
- *Hallgatói létszámcsökkenés* kezdete (ennek ellensúlyozására hallgatói közreműködéssel 2015-ben hallgató-toborzás indult).

2012

- Hallgatói részvétellel *nyári szakmai táborok* szervezése. *Cél:* terepmunka, a társadalomtudományi kutatás lépéseinek gyakorlati alkalmazása. Helyszínek: Csengőd, Kistelek, Sarkad.
- *Mesteroktató cím* adományozásának kezdete. 2012-ben: Dunainé Szűcs Katalin, Farkas Attila, 2013-ban Raffai Tímea, 2014-ben Joó Magdolna, 2015-ben Boldogné Árva Anna kapta a kitüntető címet.

2013

- *Szociálpolitika Mesterképzési Szak* indítása (2013. február) - Területi szociálpolitika szakirány. Jelenleg két évfolyamon 18 nappali tagozatos és 61 fő levelező tagozatos hallgatóval. 2015-ben elsőként 21 fő kapott diplomát.
- Dr. Török Judit (a Szak alapítója, évekig vezetője, országos szakmai szervezetek tagja) elvesztése.

2014

- Újabb képzés indulása: *Szociális és Ifjúsági Munka Felsőoktatási Szakképzés - Szociális Munka Szakirány* (2014. szeptembertől). Jelenleg 29 fő nappali tagozatos és 11 fő levelező tagozatos hallgató végzi tanulmányait.
- **FÓKUSZPONT I. Konferencia** - újra fókuszban a szakma és a terepen dolgozó kollégák. A konferencia zárásaként **Dr. Török Judit** emléktáblájának avatása.

2015

- Új irányok: a *duális képzés* bevezetésének lehetősége, ennek kapcsán szeptember 09.-én *Műhelymunka és workshop*, a terep képviselőivel együtt.
- Október 29. **Fókuszpont II. Konferencia**, a képzés 25 éves fennállásának alkalmából.

Ilyenek vagyunk...

- Eddig **991 nappali tagozatos, 900 levelező tagozatos** szociális munkás hallgató vehette át diplomáját, ez a képzés 25 éve alatt **1891 főt** jelent.
- Szakunkon alap és szakvizsgát tett: **650 fő**.
- Tanfolyamainkat **1462 fő** végezte el, szakmai személyiségfejlesztő programjainkon **1095 fő** vett részt.
- Jelenleg **9 főállású oktató, 1 fő terepkoordinátor** dolgozik a Tanszéken, és **32 külsős oktató** segíti munkánkat.

Gyakorlatiasan a terepgyakorlatról

Rácz Zoltánné Bukor Anita

Szociális Központ és Gyermekjóléti Szolgálat, Kistelek
szakmai vezető

A terepgyakorlatban szerzett tapasztalatom, egy Társadalmi Megújulás Operatív Program 5.4.4. „Szociális szakemberek kompetenciáinak fejlesztése, megerősítése a Kisteleki kistérségben megújuló szolgáltatás-fejlesztési koncepció tükrében” pályázatnak köszönhetően, igen speciálissá és innovatívvá vált.

A projekt megvalósításában konzorciumi partner volt a Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar (továbbiakban: ETSZK). Az együttműködésnek köszönhetően: a Szegedi Tudományegyetem, valamint a Kisteleki kistérség szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatásokat nyújtó ellátásai, illetve a szolgáltatások biztosításáért felelős Kistérségi Társulás közötti együttműködés, kapcsolatok és tudástranszfer megerősödött és fejlesztésre került. A terepgyakorlatok helyszínei kibővítésre kerültek - a Kisteleki kistérség (Baks, Balástya, Csengele, Pusztaszer, Ópusztaszer, Kistelek) valamennyi településére – különös tekintettel Baks Községre és Kistelekre. A Kisteleki kistérségben lévő terepgyakorlatokon résztvevő hallgatók száma a korábbi 5-6 hallgatóról 70-re emelkedett. Az ETSZK hallgatói számára egyéni terepgyakorlat tudtunk biztosítani – egy tereptanárhoz maximum 2 fő terepgyakornok tartozott. A Kisteleki kistérségben lévő tereptanárok számának növelésére is lehetőség nyílt, a korábbi 4-5 tereptanár helyett 15 fő került alkalmazásra, akik képesítést is szerezhettek a projekt során.

A tereptanárok egy speciális tananyagot sajátítottak el, melyet az ETSZK tanárai, Ágoston Magdolna és Oraveczné Bodor Piroska állított össze, *Kompetencia alapú tereptanárképzés módszertani kézikönyve* címmel. A tananyag, a Kisteleki kistérségre specializáltan (tanyástérség, szegregátum) került kidolgozásra és a felolgozását e-learning képzés keretében határozták meg.

Azáltal, hogy a tereptanárok „végig dolgozták”, hogy tereptanárok legyenek, hiszen a Moodle felületen keresztül folyamatosan kellett a tananyagot elsajátítaniuk, majd az ahhoz kapcsolódó feladatokat megoldaniuk – sokkal tudatosabb tereptanárokká váltak. A tereptanárok szakmai kompetenciájuk mellé tereptanárságukban is kompetenssé váltak. Tisztába kerültek saját kompetenciáikkal (pl.: képzési kínálat, kompetencia térkép, portfólió készítése), tudatosodott bennük, hogy milyen elvárásaik vannak a gyakornokokkal szemben, milyen képességekkel kell, hogy rendelkezzen egy szociális munkás és ezek elsajátításához, milyen tanulási tapasztalatokat kell, hogy megszerezzenek a gyakornokok.

A tereptanárok mellett a terepgyakornokok képzésére is sor került, szintén a projekt keretében kidolgozott tananyag szerint. A tananyag – *Szociális munka tanyás térségben és szegregátumban* címmel, melyet szintén Ágoston Magdolna vezetésével Ciumandru Angéla és Kovács Krisztián állítottak össze.

A gyakornokok két alkalommal is részt tudtak venni egy hetes bentlakásos táborban Kisteleken, amely során elsajátították a szociális alapszolgáltatásokhoz kapcsolódó szakmai alafogalmakat, kiemelt hangsúlyt kapott a tanyás térségben és a szegregátumban folyó szociális munka. Sor került tanya-látogatásra, a tanyasi élet közvetlen megfigyelésére. Bevezetést kaptak a szegregátumban folyó szociális munka elméleti alapjaiba A Mária-telepi látogatás során kapcsolatot tudtak kialakítani a szegregátum lakóival, közvetlen megfigyelést folytathattak a szociokulturális, szociális helyzetükről – a gyakornokok benyomásait szoció-fotókban is rögzítették.

A tábor egy kiemelkedő pontja volt, amikor a tereptanárok és a terepgyakornokok személyes kontaktust tudtak egymással kialakítani, a tereptanár- és gyakornoktalálkozó keretében. Kötetlen beszélgetés során megismerkedhettek egymással. A hallgatók saját benyomásaik alapján tudták eldönteni, hogy melyik tereptanárnál töltenék el gyakorlati óráikat. Ez a személyes kontaktus a későbbi együttműködést sokkal személyesebbé és ezáltal eredményesebbé is tette.

A közös munka, mind a tereptanárok, mind a gyakornokok kompetenciáit megerősítette. A gyakorlati munka valóban felkészült, az elmélet és gyakorlat összhangját elsajátító szociális munkássá tette a gyakornokokat. A tereptanárok pedig kellő elméleti tudással, önismerettel, képessé váltak megismertetni a gyakornokokat a szociális munka mindennapjaival.

A pályázat adta lehetőségek elősegítették egy igazán emberközpontú, a kompetenciákat felszínre hozó terepgyakorlati rendszer kidolgozását, majd kipróbálását. Láthatóvá téve milyen is egy gyakorlatias terepgyakornok, egy gyakorlatias tereptanár, azaz egy gyakorlatias terepgyakorlat!

A duális képzés bevezethetőségének vizsgálata

Mihálka Mária

tanársegéd

Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar

Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

e-mail: mihalka@etszk.u-szeged.hu

A Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék TÁMOP 4.1.1. F-14/1/KONV-2015-0006 „Munkaerő-piaci igényekre támaszkodó gyakorlat-orientált képzések, szolgáltatások a Szegedi Tudományegyetem fókuszában” pályázati programjának egyik fontos célkitűzése volt a duális képzés hazai adaptálási lehetőségeinek feltárása a szociális munka képzési területen.

Az adaptálási lehetőségek első lépéseként a bevezethetőség vizsgálatának célkitűzésével, a Dél-alföldi Régióban működő szociális ágazat intézményeinek, szervezeteinek képviselőit, a szociális képzéseket indító felsőoktatási intézmények szereplőit hívtuk meg egy három alkalomból álló workshopra.

A workshopok munkájának eredményeként elmondhatjuk, hogy a duális képzés bevezetéséhez a résztvevők szerint szükséges:

- új szabályzók kidolgozása,
- a szociális életpálya-modell mihamarabbi bevezetése,
- a képzés filozófiájához kapcsolódó néhány kérdés átgondolása: a specializáció, vagy az általános képzés, széleskörű alapozás a cél, illetve, hogy az általános szociális munkás képzés fogalma felülíródhat-e,
- egy hibrid modell megvalósíthatóságának megvitatása,
- a szervezeti kultúra formálhatóságával kapcsolatos kérdéskör megtárgyalása,
- annak tisztázása, hogy duális hallgatóval nem kiváltható egyetlen álláshely sem a szociális területen,
- állami támogatás, normatíva biztosítása, az infrastruktúra fejlesztése a szociális-, gyermekvédelmi intézményekben,

- az egyházi és civil szervezetek mellett az állami fenntartású szervezetek lehetőségének megteremtése a bekapcsolódásra,
- a mentor/ok kiválasztásának, kijelölésének, valamint képzésének megtervezése.

A résztvevők a hallgatók oldaláról is megvizsgálták a duális képzés lehetőségét. Egyetértettek abban, hogy a hallgatóknak nagy megterhelést jelentene a képzésben való részvétel, mivel a vizsgákra a munkavégzési szakaszban kellene felkészülni, azzal a megjegyzéssel, hogy a hallgatók nagy része most is csak úgy tudja végezni a tanulmányait, hogy közben dolgozik, és jellemzően nem szociális területen. Ugyanakkor a duális képzés nagy lehetőség a hallgatóknak, általa nem lenne szükségük diákhitelre, diákmunkára, a tanulás lehetne a főkuszbán, és nagyobb munkatapasztalatra, még több gyakorlatra tehetnének így szert.

Az adaptálási lehetőségek következő lépése a Dél-alföldi Régióban működő szociális és gyermekvédelmi szervezetek munkaerő-piaci igényeinek felmérése, az igényelt elméleti és gyakorlati kompetenciák azonosítása volt. A munkaerő-piaci igények felmérése fókuszcsoportos interjúval történt. A fókuszcsoport résztvevői a Dél-alföldi Régió gyermekvédelmi, fogyatékos- és idős ellátási területén dolgozó szakemberek voltak, kiválasztásukra szakértői mintavétellel került sor.

A fókuszcsoportos vizsgálat eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy a Dél-alföldi Régió:

- szakember hiánnyal küzd, nincs elég jelentkező, melynek hátterében a szakma alacsony presztízse, az erkölcsi és anyagi megbecsültség hiánya áll.

- szakképzettség tekintetében egyértelműen a szociális alapvégzettségűeket részesíti előnyben, de a gyermekvédelmi szakellátás területén jelentős számú pedagógus kolléga is dolgozik.

A szakemberek szükséges jellemzői közül a résztvevők a következőket emelték ki: szilárd szakmai alapismeretek, elméleti tudás, összefüggések keresése, felismerése, innováció, kreativitás, önismeret, önkontroll, empátia, elfogadás, tolerancia, hitelesség, alázat, elhivatottság, rendszerszemlélet, probléma-megoldó képesség, önállóság, csapatmunka, jó kommunikációs készség, kitartás, stressz-tűrő képesség, széles kapcsolati háló, rugalmasság.

A duális képzésben való lehetséges mentori feladatok vállalásának feltételeiről a fókuszcsoporton a szakemberek elmondták, hogy szükség lenne: megfelelő finanszírozásra, a jogi szabályozás kialakítására, egy nagyon szoros, személyes kapcsolattartásra a felsőoktatási intézmény és a gyakorlóhely között, valamint a szerepek, feladatok pontos kijelölésére mind az elméleti, mind a gyakorlati képzőhely tekintetében. Ezek mellett a keretek, szabályok közös kialakítására, rendszeres fórumra a tapasztalatok megbeszélésének érdekében.

Az igényelt elméleti és gyakorlati kompetenciák azonosítása érdekében műhelymunka szerveződött.

A műhelymunka első szakaszában egy-egy önálló választás alapján összeállított elméleti és gyakorlati kompetencia lista elkészítésére kértük a résztvevőket. Az elméleti kompetenciák köre 17 különböző kompetenciát tartalmazott. Ezek közül legtöbbször a jogi ismereteket, az intézményi felépítés ismeretét és a szociális munka módszertani ismereteit, a szociálpolitika ismeretét, az igénybevevőkkel kapcsolatos ismereteket tartották fontosnak. A felsorolt gyakorlati kompetenciák közül, melyek köre 31 különböző kompetenciát tartalmazott, a legtöbb választást az empátia, a megbízhatóság, a motiváció, a kommunikációs készség, az önállóság, az együttérző képesség, a rendszerszemlélet, a konfliktusmegoldó képesség és az elhivatottság kapta.

A műhelymunka második szakaszában egy előre összeállított elméleti és gyakorlati kompetencia lista kitöltésére kértük a résztvevőket. Az elméleti kompetenciák közül a legfontosabbnak a szociális munka módszertanát, a jogi ismereteket, a pszichológiai, az intézményi és a munkaerő-piaci ismeretekhez kapcsolódó elméleti kompetenciákat, a deviancia szociológiai, család- életmód szociológiai ismereteket tekintették. A gyakorlati kompetenciák közül legfontosabbnak: a problémamegoldó képességet; a kommunikációs és konfliktuskezelő készséget; az összefüggések meglátásának, értelmezésének készségét; és a rendszerszemléletű gondolkodást tartották.

Felhasznált irodalom

1. Oraveczné Bodor Piroska és Vida Anikó (2015): Workshop összefoglaló. Kutatási jelentés. Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar, Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék. Szeged.
2. Szabó Péter és Tunyogi József (2015): Elméleti és gyakorlati kompetenciák köre. Kutatási jelentés. Szegedi Tudományegyetem, Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar, Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék. Szeged.

Szociális képzésben részt vevő hallgatók a családsegítés általános és speciális feladatainak gyakorlatában

Boldogné Árva Anna
családgondozó, tereptanár

Intézményünk a Szegedi Kistérség Többcélú Társulása Egyesített Szociális Intézmény Tabán Családsegítő Községi Ház több mint húsz éve működik Szeged városában a családsegítés területén. Három telephelyen áll a lakosság rendelkezésére (Sás u 2., Bölcs u 11. és Vám tér 5.) Az intézmény fő feladata szociális és mentálhigiénés segítségnyújtás rászoruló egyének, családok részére a szociális munka eszközeivel és módszereivel.

Családgondozóként és tereptanárként több mint tíz éve foglalkozom hallgatókkal.

Az intézményünkben megforduló hallgatókat többféle csoportba lehet sorolni:

- Szociális munkás és szociálpedagógus hallgatók
- Nappali tagozatos és levelező tagozatos hallgatók
- Intézménybemutatáson részt vevő I. évfolyamos hallgatók
- Hetente egy napos gyakorlaton résztvevő II. évfolyamos hallgatók
- Fél éves összefüggő terepgyakorlatot végző hallgatók

A családsegítésben résztvevő hallgatóknál minden esetben törekszünk arra, hogy megismerjék az intézmény feladatait, klienskörét, működési rendjét, szolgáltatásainak teljes körét. Eddig elsajátított elméleti ismereteit próbálja meg hasznosítani a gyakorlatban, illetve helyesen alkalmazza azokat. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy fejlődjenek a hallgatók készségei: kommunikáció, empátias készség, konfliktuskezelés, önismeret. A kompetenciahatárok, etikai normák, egyéni felelősségvállalás erősítése kiemelten fontos feladat a szociális munka területén. Mivel a mindennapi munka során számos társintézménnyel kerülünk kapcsolatba, ezen szervezetek tevékenységének megismerése és

az intézmények közötti együttműködés gördülékennyé tétele folyamatos feladat.

A hallgatókat igyekszünk a családsegítés összes tevékenységébe bevonni. Általános feladatként mindennapos történések az ügyfélfogadásban, az ügyfelekkel kapcsolatos ügyintézésben való részvétel, a segítő beszélgetés figyelemmel kísérése és a gyakran előforduló krízisek kezelése. A hallgatókat igyekszünk bevonni a munkához kapcsolódó egyéb munkaformákba, úgymint munkaértekezlet, esetmegbeszélés, esetkonferencia. A mindennapi adminisztráció és dokumentáció vezetését is fontos megismerniük. Intézményünkben többféle csoportfoglalkozást működtetünk, melyen folyamatosan részt tudnak venni illetve rendezvényeink szervezésében és lebonyolításában is segítséget tudnak nyújtani (tábor, családi nap, kézműves foglalkozás).

A családsegítés kötelező feladatkörébe tartozik az észlelő-jelzőrendszer működtetése. A magánszemélyek és hivatalos szervezetek által leadott jelzéseken túl rendszeres időközönként szervezünk fórumokat különböző témákban.

Speciális feladatként működtetünk adósságkezelési szolgáltatást, amelyben a közüzemi díjhátralékkal küzdő lakosság részére nyújtunk hatékony segítséget. Minden hallgató betekinthez ezen szolgáltatásba is. Egyéb speciális feladataink, mint a börtön program és a pszichiátriai betegekkel folytatott munka nagy érdeklődésre tart számot az arra affinitást érző tanulóknál.

A tanulmányok teljesítéséhez szükséges interjúkészítési technikák elsajátításában, az interjúk készítésében, a munkanapló vezetésében, intézménytanulmány és esettanulmány elkészítésében is segítséget nyújtunk.

A több évre visszanyúló tereptanárként végzett munka tapasztalatait az alábbiakban lehetne összefoglalni:

Összességében pozitív a tapasztalatunk az érdeklődés, a hozzáállás, a motiváció és a beilleszkedés területén. A mindennapi élethez szükséges ismeretek, készségek sok esetben gyakorlásra szorulnak. Az ügyfelek és munkatársak felé való nyitás, kommunikálás, önálló kezdeményezés hiánya tapasztalható különösen az alsóbb évfolyamos, nappali tagozatos hallgatóknál. Az írásbeli fogalmazás, szövegértés némely esetben nehézkes pl. jogi szövegek, határozat értelmezése gondot jelent, a szakmai nyelvezet elsajátítása hosszú tanulási folyamat eredménye.

Összességében megállapítható, hogy az összefüggő terepgyakorlatban nagy jelentősége van a korábbi gyakorlatokon való aktív részvételnek. A tudatos szakmaválasztás is észrevehető a munkához való hozzáállásban és motiváltságban.

A képzés jövőjét szem előtt tartva a duális képzés működtethetősége, megvalósíthatósága reális célnak tűnhet, természetesen a megfelelő finanszírozás esetén.

„Tapasztalataim tereptanárként”

Babinszkiné Márkus Krisztina

Szegedi Kistérség Többcélú Társulása

Egyesített Szociális Intézmény

mb. gondozó egység vezető

“Bevezetés”

A „**TÁMOP 4.1.1. F-14/1/Konv-2015-0006** „Munkaerő-piaci igényekre támaszkodó gyakorlatorientált képzések, szolgáltatások a Szegedi Tudományegyetem fókuszában” c. program „**FÓKUSZPONT II. - Fókuszban a terep**” konferencia” keretében tartott előadásom keretén belül igyekeztem megosztani tapasztalataimat, melyet tizenhat esztendő alatt szereztem, mint tereptanár.

“Célkitűzés”

A terepmunka fogalmi meghatározása; a terepmunka folyamatának, szereplőinek bemutatása; a terephely/terepintézmény és a tereptanár jogosultságainak és kötelezettségeinek ismertetése.

További célom volt egyfajta visszatekintés; a tapasztalataim összegzése; valamint egy jövőre vonatkozó elképzelés ismertetése a tereptanári munkát illetően.

“Módszer”

Az előadásom témájának középpontjába a „terep tanári szerepemből” adódó ismereteimet, tapasztalataimat állítottam, melyeket kiegészítettem az évek során előforduló „hallgatói” szerepemből adódó következtetésekkel.

“Eredmények”

A tereptanári feladatok ellátása során nélkülözhetetlen a „terephely/terepintézmény”, a „terep tanár” és a „képző intézmény” szoros, kollegiális kapcsolata. Elengedhetetlen a kötelezettségek és jogosultságok körének rögzítése mindkét fél részéről. Ezek megléte és betartása esetén a hallgatók a kitűzött céloknak megfelelő, magas színvonalú terepgyakorlat részesei lehetnek.

“Következtetések”

Az idősellátás területe nem vonzó a szociális képzésben résztvevő hallgatók számára. A monitorozó gyakorlatok során egyértelművé válik, hogy a hallgatók többsége gyermekekkel szeretne majd foglalkozni. Azonban mindig van „fehér holló”.

A monitorozó gyakorlatra” érkező hallgatók: érdeklődve „hallgatják az idősellátás rejtelmait”.

A „kéthetente hétfőn” gyakorlatra érkezők: „már elmélyednek a rejtelmekben”.

Az „összefüggő terepgyakorlatok” során az a tapasztalatom, hogy erre a gyakorlatra már azok jelentkeznek, akik idősellátás területén szeretnének dolgozni; ők „a rejtelmek rejtelmait keresik”.

„Javaslatok”

Fontos lenne tovább erősíteni a képző intézmény és a terep kapcsolatát, együttműködését. A szociális képzések jelentős feladata a pálya iránti elköteleződés kialakítása. Lényeges, hogy a hallgatók minél felkészültebben lépjenek be a munka világába.

A duális képzés bevezetésének előnye lehet, hogy a hallgatók még azelőtt rengeteg szakmai tapasztalatot szereznek, hogy megszereznék a szakképesítést, ráadásul kapcsolatba kerülnek olyan intézményekkel, ahol később el is helyezkedhetnek.

Előadásomhoz elengedhetetlen személyes bemutatkozásom.

Tanulmányaimat mindvégig a Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Karon, a Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék képzésein folytattam.

1995-1999: SZOTE - JATE: Általános Szociális Munkás Szakon - „Általános szociális munkás” diploma megszerzése; 2002-ben a „Szociális szakvizsga - Idősellátás területén”; ezt követően: 2004-2005: NCSSZI - SZTE ETSZK közös képzésében „Tereptanár” végzettséget szereztem; majd 2013-2015: SZTE - ETSZK Szociálpolitika MA képzés első végzett hallgatója lettem.

A munkámat illetően elmondhatom, hogy 1995. szeptember 01-től a SZKTT Egyesített Szociális Intézmény munkatársa vagyok; jelenleg a „Gondozó egység mb. vezetője”.

Tereptanári feladatokat látok el 1999. szeptember 01-től, többek között a SZTE ETSZK hallgatóinak (szociális munkás; szociálpedagógus hallgatók részére). Ennek során feladtom a SZKTT Egyesített Szociális Intézmény Gondozó egységében végzett munka bemutatása (idősek nappali ellátása; szociális étkeztetés; házi segítségnyújtás).

Az előadásom témáját figyelembe véve először néhány elméleti kérdést tekintettem át.

Elsőként elengedhetetlen a „Terepmunka” fogalmának körülhatárolása. Ennek megfelelően a felsőoktatási intézmény falain belül megszerzett elméleti ismeretek a terepmunka alkalmával integrálhatók a gyakorlatba. Ekkor a hallgató „tét” nélkül kipróbálhatja magát bizonyos helyzetekben; saját élményen keresztül győződhet meg a tanult módszerek alkalmazhatóságáról, annak előnyével és hátrányával együtt. A terepmunka során valósul meg a „mester” melletti tanulás.

De melyek is azok a feladatok, melyeket a „mesternek” el kell végeznie?

A tereptanár és a gyakornok találkozása a szociális képzés egyik legfontosabb eseménye, hiszen a tereptanár az, aki a hallgatót végig kalauzolja az intézményen; bemutatja a kollégáknak; valamint ő követi az első találkozásait a kliensekkel. A tereptanár az, aki a hallgatót segíti a szakmai kompetenciák megszerzésé-

ben; tanúja a hallgató kezdeti bizonytalanságainak, esetleges kudarainak, vagy akár tévedéseinek.

Tudjuk, hogy a terepmunkát megelőzően a hallgatót foglalkoztathatja egy sor olyan gondolat vagy fogalom, amellyel szeretne megismerkedni, mint például: „mi is az a terepmunka”; „kik a terepmunka szereplői”; „mi a terepintézmény, a tereptanár, terepkoordinátor feladata, kötelezettsége”; „melyek azok a jogosultságok, amelyek őt megilletik a gyakorlat során, és milyen kötelezettségeket kell vállalnia”.

A „terephely/terepintézmény” biztosítja a hallgató terepgyakorlata során a személyi (tereptanár) és tárgyi feltételeket; valamint felelősséget vállal a hallgató színvonalas terepgyakorlatának megszervezéséért is. Ebből adódóan a következő kötelezettségei vannak: fogadja a képző intézmény által küldött hallgatót; tereptanárt biztosít; segíti és biztosítja a hallgató számára kitűzött feladatok elvégzését; megteremti a gyakorlat zökkenőmentes teljesítéséhez szükséges feltételeket; a képző intézmény által megjelölt adminisztratív kötelezettségeinek eleget tesz; kapcsolatot tart a képző intézménnyel, a terepkoordinátorral.

Azonban a „Terephelyet/terepintézményt” jogosultságok is megilletik, úgy, mint: szabadon dönthet a hallgató(k) terepintézményben való fogadásáról; a gyakornok hallgató mellé szabadon jelölhet ki tereptanárt; maximalizálhatja a félévente fogadható hallgatók létszámát; indokolt esetben lehetősége van visszautasítani a hallgató gyakorlati megbízását; információt kérhet és kaphat a szakképzési programjáról; javaslatot tehet a képzés fejlesztésére; a terepkoordinátortól segítséget, tanácsot vagy akár információt kérhet; konzultálhat a képző intézmény kompetens személyével; kezdeményezheti az együttműködési megállapodás felbontását.

A tereptanárnak fontos szerepe van a képzésben. A magas gyakorlati óraszámok tükrözik, hogy sok időt töltenek a hallgatókkal. Ezért fontos, hogy a terepen dolgozó személy milyen kapcsolatot épít ki a hallgatóval, hogyan adja át azt a tudást, amelyet ő az évek alatt megszerzett, mennyire képes előhozni a képző intézményben megszerzett ismereteit, mennyire képes kibon-

takoztatni a hallgatóban rejlő képességeket, készségeket.

A tereptanár: „az a szakirányú végzettségű szakember, aki a terepgyakorlat helyszínénél választott intézmény munkatársa. A tereptanár feladata a hallgató ismereteinek, készségeinek és értékeinek fejlesztése a terepgyakorlat folyamán az adott szakmai területen, amelyen dolgozik”.

Elengedhetetlen, hogy a tereptanár rendelkezzen szakmai tapasztalattal. A hallgatónak abban nyújt segítséget, hogy az iskolapadban megszerzett elméleti tudást képessé váljék alkalmazni gyakorlati munkája során. Fontos, hogy egy „kölcsonös tanulási folyamatról” van szó.

A tereptanár számára is fontos esemény a diák megjelenése az intézményben, mert felül kell vizsgálnia - egy kicsit a diák szemszögéből - napi rutinját.

Ez a találkozás mindkét szereplő számára sokféle feszültséget, külső és belső konfliktust rejt.

Melyek lehetnek ezek?

- a tereptanárnak egyszerre kell megfelelnie az iskola elvárásainak és a gyakornok érdekeinek meg kell felelnie mind a saját intézménye, mind az iskola elvárásainak
- gyakori a gyakornok és a kliens érdekének ütközése a szakma és a gyakornok érdekeinek ütközése : eltanácsolhatja-e a gyakornokot a szociális munkás a szakmától, ha nem látja alkalmasnak?
- mennyire legyen távolságtartó vagy baráti a kapcsolata a gyakornokkal?
- milyen mértékben vonhatja be a gyakornokot a munkába, beledobhatja-e a mély vízbe, rábízhatja-e önálló kliensvezetést, vagy sem?
- lehet-e egy gyakornokot szembesíteni azonnal az intézményi realitással, vagy eleinte inkább kímélnie kell?
- lehet-e a gyakornokot szembesíteni saját tudásának hiányosságaival?

Ezek a gondolatok és kérdések számtalanszor megfogalmazódhatnak a tereptanárban a gyakorlatvezetés közben. Minden tereptanár más megoldást talál megfelelőnek a kérdések tisztázására, amely vezérfonal mentén irányítja és vezeti a gyakorlatot.

A tereptanár kötelezettségei az alábbiak szerint foglalhatók össze: vezeti és irányítja a

hallgató munkáját a gyakorlata során, melyet a képző intézmény által rögzített feladatok alapján szervez meg; elősegíti, hogy a hallgató megismerje a terephely strukturális felépítését, az intézmény működését szabályozó dokumentumokat; átfogó képet mutat az intézményben folyó munkáról; kijelöli a hallgató számára elvégzendő feladatokat; a feladatok elvégzéséhez személyes segítséget is nyújt; a tereptanár akadályoztatása esetén ideiglenesen helyettesít jelöl ki; a tereptanár hallgatói értékeléssel zárja le a hallgató gyakorlati munkáját.

A kötelezettségek mellett a tereptanárt jogosultságok is megilletik, úgy, mint: a terepgyakorlattal kapcsolatban információt, tanácsot kérhet a terepkoordinátortól; az intézmény megismerését elősegítő kötelező olvasmányt jelölhet ki a hallgató számára; a hallgató gyakorlati munkáját kollégái bevonásával is végezheti; a tereptanár a gyakornok hallgató után tereptanári tiszteletdíjban részesül; a képző intézménnyel konzultálhat a felmerülő problémákkal kapcsolatban.¹

Az elméleti áttekintést követően „visszatekintést” végeztem. A két évtized alatt szerepeim folyamatosan váltották egymást. Egyszer „hallgatóként”, máskor „tereptanárként” kellett funkcionálnom. Ez a „kettősség” építő jelleggel hatott mindkét „szerepemre”. Ezáltal sokat tanultam, hogy „mit hogy kell”, valamint, hogy „mit hogy nem szabad” csinálni, mint tereptanár, illetve mint hallgató. Tereptanárként a gyakorlat jellegétől függetlenül az első kéresem minden esetben a hallgatók felé az, hogy mutakozzanak be. A bemutatkozások után, ha összegezzük az információkat elmondható, hogy: a hallgatók 95%-ban gyerekekkel szeretnének majd foglalkozni; az idősellátás területe egyáltalán „nem vonzó” számukra sajnos; vezetői pozíciót akarnak betölteni a végzést követően; jelentős részük tovább szeretne majd tanulni; egyre nagyobb számban jelzik, hogy külföldön képzelik el jövőjüket.

Végül, igyekeztem két évtizedes tapasztalataimat összegezni. Így elmondhatom, hogy:

a „monitorozó gyakorlatra” érkező hallgatók: érdeklődve „hallgatják az idősellátás rejtelmét”; a „kéthetente hétfőn” gyakorlatra érkezők: „már elmélyednek a rejtelmekben”; az „össze-

függő terepgyakorlatok” során azt tapasztalom, hogy: erre a gyakorlatra már azok jelentkeznek, akik idősellátás területén szeretnének dolgozni; ők „a rejtelmek rejtelseit keresik”, mely idő alatt lehetőségük nyílik arra, hogy a gyakorlat megkezdése előtt kitűzött céljaikat elérjék, melyek a következők: tudás, ismeret-szerzés; a hallgató személyiségének, mint szakmai eszköznek a fejlesztése; a kliensekkel végzett munkához szükséges készségek fejlesztése; a munkavállalói szerephez kötődő készségek fejlesztése; az etikai követelmények betartása.

A jövőt illetően megfogalmaztam javaslataimat, meglátásaimat, mely szerint fontosnak tartom tovább erősíteni a képző intézmény és a terep szoros kapcsolatát, együttműködését.

A szociális képzések jelentős feladata a pálya iránti elköteleződés kialakítása. Fontos, hogy a hallgatók minél felkészültebben lépjenek be a munka világába. Véleményem szerint a duális képzés bevezetésének előnye lehet,

hogy a hallgatók még azelőtt rengeteg szakmai tapasztalatot szereznek, hogy megszereznék a szakképesítést, ráadásul kapcsolatba kerülnek olyan intézményekkel, ahol később el is helyezkedhetnek.

Több évtizedes tereptanári munkám „gyümölcsének” tekintem, hogy több hallgató az intézményünkben töltött monitorozó gyakorlat után összefüggő terepgyakorlatra is jelentkezett hozzánk.

Az „igazi siker” azonban az számomra, hogy volt hallgatóimat napjainkban már kollégaként üdvözölhetem munkahelyemen, ahol munkavállalóként az „élet terepén” végzik magas szintű szakmai munkájukat, és mára már ők adják át tudásukat a hallgatóknak - „a volt hallgatóim hallgatóinak”.

Jegyzet

1. Vodicskáné Ráczkövi Ildikó: A terepmunka gyakorlata (Pázmány Péter Katolikus Egyetem; Vitéz János Kar; Pázmány Szociális Tudományok Sorozat; Szent István Társulat; Az Apostoli Szentszék Könyvkiadója; Budapest 2012.)

„My experience as a field instructor”

Babinszkiné Márkus Krisztina
SZKTT United Social Institution
Head of Social Care Home

Introduction

„TÁMOP 4.1.1. F-14/1/Konv-2015-0006 „Practical training programme based on the current needs of the job market, and providing practical, hands-on teacher training courses. This is part of the University of Szeged "Focus point II. programme". My session was primarily geared towards practical training placements. I endeavoured to share from an extensive background in field teaching and draw upon over 16 years of practical experience in the field being involved with a variety of teaching assignments at various placement schools and educational establishments.

Objectives

Aim to define accurately the exact meaning of the term -field-placement and give an overview of work processes and participants involved in placement situations, as well as highlight the responsibilities and entitlements of instructors in the placement setting. Further aims were to reflect on a long and rich career as a field instructor and to summarize and identify factors that would enhance teacher competence development. I also took time to look to the future development of field teaching and share ideas of how it should reflect ongoing developments in teaching and learning.

Method

In this session I concentrated on my role as a field instructor, thus drawing on the knowledge base and field experience acquired in my post. This was combined with learning experiences from a teacher's perspective over the years and its implications on the learning process.

Results

I emphasize the essential role of field teachers in educational advancement and how in my view close collaboration between field instructors, the actual field school and the faculty liaison promotes an effective program of field education. I also pointed out the importance of maintaining that responsibilities and entitlements on the part of all parties are adhered to as this will enable students to access a high standard of field training. This will then enhance their potential as they work towards attaining their goals.

Conclusions

There seems to be low interest among medical students for a career in geriatrics. During guided training practice it becomes increasingly apparent that the preference of most medical students is young patients. However there are always exceptions. We often find that new students arriving on the course listen with great interest to the complexity of the geriatric patient and the subsequent care required. Students taking part in the practical training sessions held every two weeks on Mondays seem enthralled by the challenging complexities of elderly care and it is my observation that the field training sessions are mainly attended by those who have a strong interest in elderly care as a specialty choice. They are the ones who are caught up in the challenging nature and complexity of the work involved in elderly care.

Recommendation

I personally believe that it would be vitally important to further strengthen the relationship and cooperation between the training establishments and the field. The challenge we all face is to make exposure to geriatrics by means of education attractive to students and to show the rewarding aspects of the specialty and inspire medical students to choose a career in geriatric medicine. It is essential that students enter their profession as competent as possible. The advantage of the introduction of a dual training programme is that students will acquire a great many skills even before they finally qualify.

Friss lendülettel.... avagy egymásra hatás, fejlődés a terepgyakorlaton

Joó Magdolna

SZKTT Egyesített szociális intézmény Szeged

I. Bemutatkozás

1997-óta dolgozom Szegeden, az SZKTT Egyesített Szociális Intézmény, Hajléktalanok Éjjeli Menedékhelye és Átmeneti Szállásán szociális- és mentálhigiénés munkatársként.

Végzettségem, **szakvizsgázott szociális munkás, tereptanár.**

2002-óta segítem a főiskolai, szociális munkás- és szociálpedagógus **hallgatókat**, 2014-óta **mesteroktatóként.**

II. Terep

Az intézményünkkel az első szemeszterben, a monitorozó gyakorlaton találkozhatnak a hallgatók. Betekintést nyerhetnek az itt élők életébe, illetve a munkatársak feladataiba.

Lehetőség nyílik a főiskolai képzés során, több típusú, különböző időtartamú gyakorlatra is az intézményben.

A terepmunka szereplői:

1. Ellátott

Tapasztalataink azt mutatják, az ellátottjaink nagy **szeretettel fogadják a gyakor-nokokat.** Szinte azonnal felkeresik az „új kollégát” az éppen aktuális problémájukkal. Szívesen vesznek részt a fiatalok által szervezett programokon, rendezvényeken.

2. Hallgató

A szociális munka ezen területére **célirányosan jelentkeznek** hallgatók, többségüknek a szakdolgozati kutatáshoz szükséges **adatgyűjtés a céljuk.** Számukra már nem ismeretlen az ellátottak köre és a szociális munkás feladatai.

A hallgató-tereptanár bemutatkozása minden esetben **gördülékeny, jó hangulatú.** A napi feladatok közös megoldása folyamán előkerülnek a családi minták, jellemzések, történések. A hallgatók szívesen bemutatják,

hogyan élnek, milyen értékeket tartanak fontosnak, **miért áll közel hozzájuk a hajléktalanság.**

A bemutatkozás után tisztázzuk a hallgató és tereptanár **elvárásait.** Majd a gyakorlat szabályainak, időkeretének, munkatervének átbeszélése következik.

Nagy lelkesedéssel, innovatív ötletekkel segítik munkánkat gyakornokaink, akik közül többen, már végzett szociális munkásként a hajléktalan ellátásban dolgoznak kollégaként.

A hallgató és az ellátott közötti **pozitív, elfogadó kapcsolat** az interjúk, segítő beszélgetések, napi szociális ügyintézés során alakul ki. Általában, a fél évig a közösségünkben dolgozó gyakornokot a kollégák és a klienseink is, a közösségünk **teljes értékű tagjaként** tartják számon.

3. Tereptanár

Tereptanárként **feladatombnak** tekintem:

- **a tudás, értékek, tapasztalatok** átadását,
- **hitelesen képviselni** a szakmához fűződő **elhivatottságot, munkaszeretetet, hitet,**
- **megerősíteni** a hallgatót a szociális munkás szerepben,
- **segítséget nyújtani** a dilemmák, váratlan helyzetek esetén,
- az elméleti tudás, **gyakorlatba** átültetésének segítése,
- **mintanyújtás** a napi munkavégzésben (precizitás, pontosság),
- **rendezett** külső és belső mintája,
- **megoldási stratégiák, konfliktuskezelő technikák** alkalmazásának bemutatása.

A telephelyen **két tereptanárral** is találkozhatnak a hallgatók, akik **13 éve dolgoznak együtt,** egymást kiegészítve, a napi munkafolyamatokat megosztva, a szakmai dilemmákban közös megoldásokra törekedve, a szakmai team részeként.

Feladatok a terepen

- Szociális ügyintézés
- Napi, heti, havi **adminisztrációk**
- személyi anyagok kezelése
- interjúk, **segítő beszélgetések**
- **közösségi-, mentálhigiénés programok** szervezése, lebonyolítása
- **jogszabályi háttér** változásainak figyelemmel kísérése
- **pályázatírás, megvalósítás, beszámoló** készítése

a tereptanár, szociális munkás kollégák **mentorálása mellett.**

Kiemelt feladata intézményünkben gyakorlatot teljesítő hallgatóknak **a pályázatírás,** megvalósításban való részvétel. **2005-óta** rendszeresen pályázunk **mentálhigiénés programsorozat** anyagi támogatására.

A lakóinkkal színház-, mozi-, kiállítás-, víztorony-, templom-, látogatáson veszünk részt, buszos kirándulásokat szervezünk, Szeged és a főváros kulturális eseményeibe kapcsolódunk be. A szervezési, előkészítési, lebonyolítási feladatokban nagy segítséget jelentenek minden évben a gyakornokaink.

5 éve indult a főiskolások által kezdeményezett Élő Könyvtár program, aminek tagjai vagyunk lakóinkkal a kezdetek óta. Rendszeresen részt veszünk iskolai nyílt napokon, osztályfőnöki órákon, érzékenyítő programokon.

Az Élő Könyvtáron megjelenő olvasó kikölcsönözheti ellátottunkat, fellelmezheti élete történetét. Klienseink megerősödnek ezáltal, önértékelésük növekszik, miközben gyakorolják a megfelelő kommunikációt, normakövető magatartást. Rossz döntéseikkel szembesülve az **integráció felé törekednek,** rövid-, hosszú távú célokat megfogalmazva. A közösség ereje pozitívan hat ellátottjainkra, mint egy nagy család tagjai, úgy köszöntik egymást az élő könyvek és a főiskolai hallgatók.

Minden évben részt veszünk a térség

középiskolaiban tanuló diákoknak szervezett, **Kapcsolódj be Te is!** érzékenyítő hét programjaiban ellátottjainkkal és hallgatóinkkal.

Az Egyetemi Lelkészség és a hajléktalanokat ellátó intézmények szervezésében kerül megrendezésre, minden novemberben, a **SZOLIDARITÁS ÉJSZAKÁJA (SZOLÉJ).** Ennek célja, hogy a város lakosságát megismertesse a hajléktalanok életével, s szolidaritásra ösztönözzön mindenkit kiemelten a téli időszakban.

Jelenleg futó, önálló programunk:

Menza projekt Élő Könyvtár keretében, melynek célja Szeged város lakosságának érzékenyítése, az előítéletek csökkentése illetve megszüntetése a hajléktalan emberek iránt egy **közös ebéd** keretein belül. A program szervezésében, lebonyolításában jelenleg 3 fő főiskolai hallgató vesz részt önkéntesként. A közel 20 alkalommal megnyíló Élő Könyvtár- Menza projekt anyagi háttérét pályázati forrás biztosítja, 260 adag ebédet fogyaszthatnak el ingyenesen az érdeklődők és az élő könyvek közösen.

Reményeink szerint a program eseményei segítenek feloldani az esetleges ellentéteket, sztereotípiákat. Tapasztalatunk, hogy a közös ebéd után nő az emberekben az egymás iránti elfogadottság, tolerancia.

III. Miért friss a lendület?

A gyakorlat folyamán megfigyelhető az egymásra hatás a hallgató és tereptanár között, a közös fejlődés, gondolkodás, szárnyalás. A gyakorlatzáró értékelésnél általában kiderül: a sok, megvalósított program mellett, rengeteg megvalósításra váró terv is született, melyeket már az újonnan érkező hallgatókkal dolgozunk ki.

- Évtizedek óta folyó monoton (adminisztrációs) munkába az újonnan érkező **hallgató új szint vizs**
- **Ellátottak nagyon szeretik a fiatal, elfo-**

gadó, kedves embereket az intézményben

- **Jókedvű, fiatalos, nyitott, innovatív szemlélet**
- **Növekvő szabadidős program szám**
- **Újítások, pozitív változások**

Új kihívások a szociális munka oktatásban: duális képzés bevezethetőségének vizsgálata a felsőoktatásban, a TÁMOP 4.1.1.F projekt tapasztalatai alapján

Szabó Péter

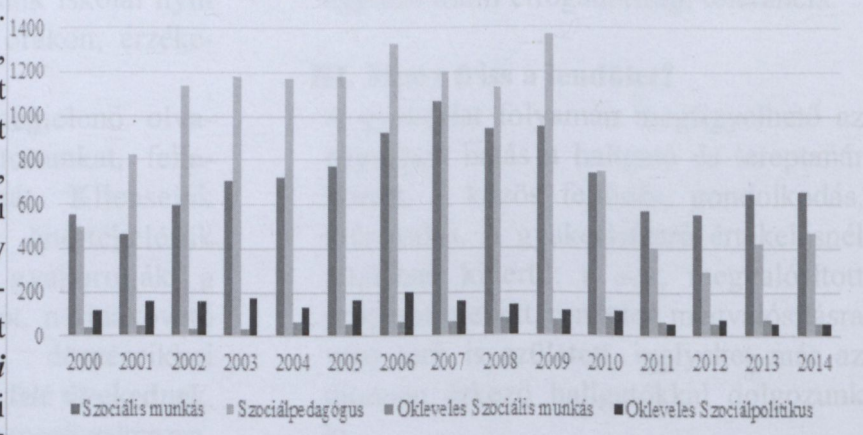
Bevezetés, szociális képzések fejlődése Magyarországon

A magyarországi szociális képzések 1989 utáni elindítása óta eltelt időszak rövideége ellenére is számos, jelentős változáson mentek át, melyek a képzés tartalmi elemeit és a szereplők feladatait egyaránt érintették. Kezdetben a szociális felsőfokú képzések keretként nyolc félévet és 3540 órát határoztak meg, amelyből 1420 órát a gyakorlati képzésre kellett fordítani, mely a teljes képzési időtartam kb. 40%-a, ez az arány is jól mutatja, hogy a képzést már ekkor is gyakorlatigényesnek gondolták. Alapvetően egészségügyi, bölcsészettudományi és tanárképzéshez kapcsolódó intézményekben az anyai intézmény sajátosságait, szemléletét figyelembe vevő tantervekkel és tantárgyi tartalmakkal kezdődhetek meg a képzések. (Budai-Csoba-Goldmann, 2006. 55.p.) Az 1990'-es évek elején Szekszárdon, Szegeden, Nyíregyházán, Budapesten, Esztergomban kezdődött meg szociális munkás, szociálpedagógus képzés. Ezt követően a képzési helyek számának bővülése figyelhető meg, így a 2000-es évek elejére már 21 képzőhelyen több, mint 10.000 hallgató képzése folyt. (Budai-Csoba-Goldmann, 2006.) A felsőoktatás egészét érintő, Bolognában elfogadott keretrendszer szerint egységes, átjárható európai felsőoktatási rendszert kell létrehozni, mely alapján a nem teljesen kiforrott oktatási metódusokat át kellett alakítani. A *bologna-i folyamat hatására* a képzési idő lerövidült, az alapszak 7 féléves, míg a mesterszak 4 féléves (alapszak-ra épül) lett, az elmélet és gyakorlat arányára a kreditek alapján lehet következtetni, ebben a korábbiakhoz képest jelentős arányváltozás

nem történt. Azonban az elméleti tartalmakra fordítható idő csökkenésével együtt járt, hogy iskolai keretek között gyakorlati óraként valósultak meg a korábbi elméleti ismeretátadások is és a rövidebb terepen töltött gyakorlatok is eltűntek a képzésekből, vagy látogató, monitorozó gyakorlattá redukálódtak. Szinte kizárólag az intenzív terepgyakorlat féléves időtartama alatt van csak lehetősége a hallgatónak arra, hogy integrálja az elméleti ismereteit a szakmai készségekkel. Mára a képzéseket érintő átalakítások, például az *emelt szintű érettségi követelményének* 2013-as bevezetése, valamint az ágazatban tapasztalható *alacsony fizetések hatására* a 2012-2013-as tanévben 5963 főre csökkent a hallgatói létszám. (Bővebben: 1. számú táblázat, Mellékletben)

A hallgatói létszám hosszabb távú változásait figyelve látható, hogy az alapképzési szakok esetében jelentős csökkenés tapasztalható a diplomát szerzettek számában, 2010 után. (Balogh-Budai-Goldmann-Puli-Szöllősi, 2015) Nagyon fontos kérdésként merül fel, hogy valóban nincs kereslet a szociális végzettségű diplomásokra a munkaerő piacon?

A négy legfontosabb szakon diplomát szerzettek száma 2000-2014 között (fő)

1. ábra: A négy legfontosabb szociális képzési szakon diplomát szerzettek száma 2000-2014 között (fő) Forrás: Balogh-Budai-Goldmann-Puli-Szöllősi, 2015.

A kérdés véleményem szerint túlmutat szimpla munkaerő keresleti-kínálati viszonyokon, feltételezem, hogy az állami szerepvállalás átalakulása áll a háttérben, azáltal, hogy az **öngondoskodás** került előtérbe, valamint az a megtakarítási nyomás, mely a **szociális szektor kiadásainak visszaszorítására** törekszik.

Összefoglalva az előzményeket elmondható, hogy a nehezített felsőoktatási felvételi, az alacsony társadalmi megbecsültség, a csökkenő hallgatói létszám és a jól felkészült munkaerő iránti igény egységesen kelti életre azt, hogy fogalmazzunk meg ezen kihívásra jól reagáló új típusú képzési struktúrát, tartalmat. Ezen kihívásra való reagálás éppen a minőség felé való elmozdulással valósítható meg, valamint azzal, hogy a hallgatói létszám – így a munkaerő utánpótlás – útjában álló adminisztratív gátakat meg kell szüntetni.

Duális képzés, pályázati program tapasztalatai

A duális képzés hazánkban főként a mérnöki és gazdasági képzési területhez kapcsolódóan került bevezetésre, a vállalatok egyértelműen megfogalmazták, hogy szeretnének azonnal „használatos” szakembereket foglalkoztatni, valamint azt is, hogy növekedjen a munkaerőpiacon elérhető szakemberek száma is.

Pályázati programunkban az alábbi – a bevezethetőség vizsgálatához elengedhetetlen - felmérési tevékenységeket valósítottunk meg:

Külföldi tanulmányúton tájékozódunk a nagy hagyományokkal rendelkező németországi duális képzés rendszeréről, gyakorlatáról. Felmérésünk középpontjában a szociális munkás képzés volt, mellyel kapcsolatban találkozókon vettünk részt képző intézményekkel, foglalkoztatókkal, duális képzésben végzett hallgatókkal és olyan főiskolai képzőhellyel is, aki nem duális rendszerben képi hallgatóit. Összességében minden szereplő hasznosnak ítélte ezt a képzési módszert, kiemelve a **gyakorlati munkára való felkészítés**, a **munkaerő kiválasztás** terén jelentkező **előnyeit**. Hátrányként fogalmazták meg, hogy a szakma elveszítheti újító, innovatív, rendszerfejlesztő jellegét, ha **csak bizonyos munkafolyamatok**

gyakorlására készítjük a hallgatókat és nem sajátítják el a kritikai gondolkodás képességét. A hazai tanulmányutak általánosítható tapasztalata, hogy a duális képzés beindítását megelőzően hosszan tartó szervezési, egyeztetési folyamatokon keresztül meg kell határozni a gyakorlati programok tartalmát, az alkalmazott módszereket, a számonkérés mikéntjét és a folyamat értékelésének rendszerét. Az új feladatok elsajátítása minden szereplőtől kiemelkedő aktivitást és erőfeszítést igényel. Nagyon érdekes jelenségként azonosítottuk, hogy a vállalati partnerek között olyan cég is szerepelt, aki nem tartozik a legkeresettebb munkáltatók közé és a duális képzésbe történő bekapcsolódással a vállalati megítélésen szeretne javítani, illetve munkaerő utánpótlását biztosítani. Workshopokat és fókuszcsoporthozos interjúkat szerveztünk a Dél-alföldi régióban dolgozó szociális szakemberek bevonásával, annak érdekében, hogy beazonosítsuk a szociális munkás legfontosabb elméleti és gyakorlati kompetenciáit, illetve az általa végzett munkafolyamatok összességét. Ezen feltáró munka eredményeiről számolt be előadásában Mihálka Mária („A duális képzés bevezethetőségének vizsgálata” elhangzott: Fókuszban a terep c. konferencián 2015. október 29-én).

Gátak-megoldandó nehézségek

A számos kedvező összetevő mellett feltártunk olyan tényezőket is, amelyek nehézséget jelenthetnek, végső soron pedig akár gátjai is lehetnek a duális képzés bevezetésének.

1. A szociális szektor alapvetően állami, önkormányzati fenntartású, általában forráshiányos intézményekből áll, nincsenek előre leköthető/elkölthető forrásaik a duális hallgatók bérére. Nem élhetnek a vállalati szektor által igénybevett adócsökkentő kedvezményekkel. A felvetett probléma kapcsán megoldást jelenthetne, ha az állam szerepet vállalna a finanszírozásban, vagy egyéb kedvezményekkel anyagilag is előnyössé tenné a duális hallgatók foglalkoztatását. Amennyiben nem történik a finanszírozásban változtatás csak a jobb anyagi helyzetű intézmé-

nyek tudnak bekapcsolódni ebbe a képzési rendszerbe és le fogják fölözni a legjobb képességű, leginkább motivált hallgatókat, ezzel növelve a szolgáltatások közötti különbségeket, mely végső soron nem lehet érdeke a szakmának.

2. Amennyiben az állami intézmények kívül rekednek a duális képzésen, akkor a szektor többi szereplője jelentős versenyelőnyhöz jut azáltal, hogy humánerőforrása felkészültebb. Ezt a jelenséget már megfigyelhettük a közelmúltban az egyházi és az önkormányzati iskolák kapcsán. A szolgáltatások terén jelentős minőségi különbségek alakultak ki, mely mentén a szolgáltatás igénybevevői is szelektálódtak, rossz esetben többen kirekesztődtek egyes szolgáltatók köréből.
3. Harmadik szabályozás jellegű probléma, hogy a hallgatók foglalkoztatási viszonya rendezetlen és a foglalkoztatásért járó juttatás mértéke is kérdéses. A vállalati szektorban egy hallgató a mindenkori minimálbér 15%-ára jogosult, sőt egyéb béren kívüli juttatásokat is kaphat. A munkavégzés egyéb területei is rendezetlenek, ezek közül kiemelkedően fontos a felelősségvállalás és döntési helyzetek kezelésének kérdése.
4. Oktatás szervezési probléma, hogy jelenleg nem rendelkezünk kidolgozott gyakorlati programokkal, melyek illeszkednek a normál képzési rendben oktatott tananyag-tartalmakhoz, így nagyon nehezen szervezhető meg az elmélet és a gyakorlat egymásra épülésének időbeli egymásutánisága. Látható, hogy a duális képzés bevezetése kapcsán a képző intézményeknek át kell alakítaniuk a tanmeneteiket, rövidíteniük kell azokat, illetve a vállalati munkát előkészítő kurzusokat kell beépíteniük, mely a gyakorlati programok kidolgozásával együtt igencsak időigényes.
5. A következő probléma a társadalmi környezethez kapcsolódik, az alacsony anyagi

megbecsülés mellett nem lesz vonzó a szociális terület akkor sem, ha már nagyon jól kidolgozott duális képzések is elérhetőek a hallgatók számára. Vagyis szükséges a jövedelmi viszonyok rendezése, 2014-ben a nemzetgazdasági átlagbér alatt volt a 140 közalkalmazotti bérkategória közül 126, csak azok a dolgozók voltak az átlagbér fölött, akik már több évtizede dolgoznak a területen és mindenképpen szakvizsgával, vagy egyetemi végzettséggel, vagy doktori fokozattal rendelkeznek. A közalkalmazotti életpálya modell nem várthat már magára, sőt a keretrendszerbe érdemes beledolgozni, hogy a duális hallgatókkal kapcsolatos mentori munkát vállaló kollégák milyen díjazásban, kiegészítésben, vagy kedvezményben részesülnek többlet feladat ellátásuk okán.

6. Utolsónak említem, bár véleményem szerint a legátfogóbb és a szakma fejlődése szempontjából leglényegesebb kérdés, hogy megtartható-e a szakma kritikai szemlélete, vagy lojális „betanított munkássá” alakul át a szociális segítő? Amennyiben a veszélyeket tisztán látjuk, közelebb kerülünk azok legyőzéséhez, úgy gondolom, hogy a kritikai gondolkodás kialakítása eddig sem kizárólag a főiskolai oktatás eredménye volt, ennek jelentékeny részét korábban is a gyakorlat során szerezték meg a hallgatók, ebben tehát nem történik visszalépés, sőt az elméleti képzés sem sérül olyan mértékben, amely kapcsán joggal feltételezhetnénk, hogy kialakul ez a kedvezőtlen állapot. Inkább abban látok reális veszélyt, hogy a hallgató egy intézményhez kötődik, mely egyoldalú megismerést eredményezhet, kevésbé lesz elfogadó más módszerekkel, nézőpontokkal esetleg rivális megközelítésekkel, látásmódokkal.

Összegzés

A pályázati programunk során megbizonyosodtunk róla, hogy a gyakorlat orientált képzésekben jól működő duális képzések léteznek külföldön és indultak hazánkban is. A duális rendszer felépülésének mozgatórugója a munkaerő-piaci igény a jól képzett szakemberekre,

ez jelen van a hazai szociális ellátórendszerben is. A bevezetés során rendezni kell a finanszírozás, a bérek és a munkavégzés szabályait. Rögzíteni szükséges a duális képzés és a normál képzés viszonyát, hosszú távú biztonságot szavatoló jogszabályokkal és szakmai előírásokkal és értékelő folyamatok bevezetésével. Legfontosabb kérdések azonban azok, hogy a szociális szakma milyen megrendelést ad, egyáltalán igényt

tart-e a duális hallgatókra, meg tudja-e foglalmazni – a felsőoktatási intézménnyel közösen – hogy milyen tevékenységeket képes és hajlandó átadni a megnövekedett gyakorlati idő alatt. Látható, hogy a kérdések megoldásában minden szereplőnek van dolga, például az együttműködések kialakításával, az új típusú képzés adaptálásával, a szabályozók kialakításával, a finansziális keretek kidolgozásával.

Absztrakt

A tanulmány betekintést nyújt a duális képzés szociális munka alapszakra történő bevezethetőségének vizsgálatába, egy konkrét pályázati programhoz kapcsolódóan. Bemutatja a hazai szociális felsőoktatást érintő folyamatokat, szabályozást. Külön kitér a hallgatói létszám változását befolyásoló tényezőkkel. Ezzel összefüggésben a munkaerő-piaci folyamatok közül a munkaerő hiánnyal és a minőség romló szintjével is foglalkozik. A feltárt problémákkal kapcsolatban bemutatja a duális képzési mód bevezetésének lehetséges hatásait, előnyeit és beazonosítja azokat a területeket, ahol kormányzati beavatkozásra van szükség.

Felhasznált irodalom

1. A szociális képzés repertóriuma, Cikkek, írások, tanulmányok a hazai szakfolyóiratokból 1989–2014 Összeállította: Budai István Párbeszéd Szociális Munka Folyóirat 2. évf. 1.sz. <http://parbeszed.lib.unideb.hu/file/2/55192a60080a9/html/55192a60080a9.html>
2. B. Talyigás Katalin–Hegyesi Gábor: Honnan indult a szociális munka oktatása és gyakorlata idehaza, és hol tart most? Szubjektív áttekintő és köszöntő Párbeszéd Szociális Munka Folyóirat 1. évf. 1.sz. <http://parbeszed.lib.unideb.hu/file/2/551a4bcae814d/html/551a4bcae814d.html>
3. Balogh Erzsébet - Budai István - Goldmann Róbert - Puli Edit - Szöllősi Gábor: Felsőfokú szociális képzések Magyarországon – 2015 Párbeszéd Szociális Munka Folyóirat <http://parbeszed.lib.unideb.hu/file/2/5628d4c086821/html/5628d4c086821.html>
4. Budai István – Csoba Judit – Goldmann Róbert: A szociális képzések magyarországi fejlődésének főbb állomásai Esély, 2006/2. sz. 49-70. p.
5. Budai István: „...szakmai identitásában megerősödve lépjen ki a gyakorlatba...” Esély, 2004/1. sz. 61-79. p.
6. Budai István: Hús év után – önkritikusan ...avagy mit tesz a szociálismunkás-képzés a szakmai identitás alakításában Esély, 201/4. sz. 51-82. p.
7. Mihálka Mária: A duális képzés bevezethetőségének vizsgálata Konferencia előadás (Elhangzott: Fókuszban a terep c. konferencián, Szegeden 2015. október 29-én)
8. Temesváry Zsolt: A szociális szakképzések helyzete a mai magyar felsőoktatásban KAPOCS IX. évf. 4. sz. 2010. Budapest
9. Terepgyakorlati vademecum PTE IGYFK - ISKOLASZÖVETSÉG Szekszárd – Budapest 2009.

Melléklet

Szak	Tagozat	I. évfolyamra járók száma (fő)	Az összes évfolyamra járók száma (fő)
Szociális Munka alapszak	Nappali	329	1655
	Levelező	221	1368
Szociálpedagógia	Nappali	222	1272
	Levelező	183	1167
Szociális munka mesterszak	Nappali	20	52
	Levelező	102	278
Szociálpolitika	Nappali	38	96
	Levelező	13	48
Összesen	Nappali	609	3075
Összesen	Levelező	519	2861
Összesen		1128	5963

1. táblázat: Hallgatói létszám alakulása a 2012-2013-as tanévben a szociális képzési területen,

Forrás: Oktatási Hivatal Felsőoktatási Statisztikák (fő)

A gyakorlati képzés és dilemmái 25 év távlatában

Kocsis Erzsébet

ny. főiskolai docens, PTE KPVK (volt IGYK), az Iskolaszövetség elnöke

Legyen az első gondolat a köszöntésé. Az Iskolaszövetség nevében gratulálok a szegedi képzés 25. születésnapjához, és kívánom, hogy az intézmény, a képzés az eddigi úton haladva, a szakmai értékeket szem előtt tartva, az elismerésre méltó kapcsolatait (különösen a terepekkel kiépített igen hatékony együttműködését) használva a következő 25 évben is biztos alapokon állva készítse fel hallgatóit a szociális munkára.

A 25 év több tekintetben is mérföldkő. 1990-ben Sopronban raktuk le a szociálismunkás-képzés alapjait, amikor a már képző és a képzést indítani szándékozó iskolák képviselői közel egy héten át elmélkedtek és egyeztettek a közös alapokról, a képzési és kimeneti követelményekről (bár akkor még nem így hívtuk). Jó volt részese lenni ennek a szakma- és iskolateremtő munkának, és olyan nagyformátumú emberekkel együtt dolgozni, mint Ferge Zsuzsa, vagy a szegedi képzés alapítója, Szél Éva. A közös munka eredményezte, hogy ezt követően több éven át találkoztak a különböző tantárgycsoportok (legtovább a szociális munka tárgyak) oktatói, hogy kidolgozzák a szakmai minimumokat, és módszertani kérdésekben tapasztalatot cseréljenek. Különösen a gyakorlati képzés kapott nagy hangsúlyt, hiszen terephelyekkel akkoriban még nem rendelkezünk (jóval színtelenebb volt a paletta, mint most), a szakmában dolgozókkal közösen kellett kidolgozni annak alapjait.

A terepgyakorlatok rendszere általában, bár képzőhelyenként eltérő hangsúlyokkal, három szakaszra bontható, az alapozó szakaszban kerül sor az intézménylátogatásra, monitorozásra, a laikus illetve önkéntes gyakorlatokra; az integráló szakaszban a kisgyakorlatokra, intézményi gyakorlatokra, a csoportmunkákra, a projektmunkákra, a közösségi gyakorlatokra; az intenzív szakaszban pedig a féléves összefüggő gyakorlatra.

Mit vártunk kezdetekben a terepgyakorlattól?

Olyan szakmai tudás közvetítését, amely elméleti és gyakorlati szinten ad ismeretet a szociális munka végzéséhez; olyan elméleti és gyakorlati tudás közvetítését, amely a többi tantárgycsoportban tanultakkal integrálódva képessé teszi a hallgatókat a különböző társadalmi szituációk és azok kiváltó okainak megértésére; olyan készségek és képességek kifejlesztését, amelyek révén a hallgató alkalmassá válik a saját tapasztalatainak és általában a szociális munka folyamatának intellektuális elemzésére, illetve amellyel alkalmassá válik interszociális kapcsolatok gyakorlására, az erőforrások felkutatására és használására; olyan értékek elsajátítását, amelyekből a szociális munka etikai kódexe is felépül és nem utolsósorban olyan személyiségjegyek megerősítését, amelyek a szociális munka sikeres és hatékony végzése érdekében elengedhetetlenek. 25 év távlatában is azt kell mondanom, ezek kiállták az idő próbáját.

Különösen akkor van realitásra a fenti elvárások teljesülésének, ha a képző intézmény és a terephelyek között jó, élő, napi kapcsolat van, ha mindkét partner komolyan veszi, hogy az elméleti és gyakorlati képzés egymást kiegészíti, hogy a tereptanároknak legalább akkora a felelőssége és a szerepe a hallgatók megfelelő felkészítésében, mint az elméleti tárgyakat oktatóknak. Ennek egyik módja lehet pl. a tereptanári fórumok rendszeres működtetése, a tereptanárok intenzív bevonása már a tervező munkába is – ezt a szegedi képzés (tudomás szerint) nagyon komolyan veszi, és nem lankad a gyakorlatban dolgozók érdeklődése és lelkesedése a közös munkában való részvételre. Általános elvárásként fogalmazhatjuk meg, hogy a szakma valódi megrendelőként akkor tudja/tudná kikövetelni a hallgatók megfelelő felkészítését, ha már a terepgyakorlatok rendszerének kidolgozásában is aktívan részt vesz.

Azonban nem akadályok nélküli ez a munka. Ezek értelmezésére, a megoldási módok (vagy legalább a „kárenyhítési” metódusok) kigon-

dolására az elmúlt években több alkalommal is tartottak a képzőhelyek (pl. Szeged, Szekszárd, Wesley) és az Iskolaszövetség is a gyakorlatokkal kapcsolatos témában konferenciákat, műhelybeszélgetéseket. Csak a legutóbbi években felmerült dilemmákból szemezgetek néhányat.

Egyik a gyakorlatok finanszírozásának kérdése. Kezdetben (boldog békeidők!) volt gyakorlati képzési normatíva, amelyből finanszírozni lehetett a terepkoordinátor foglalkoztatását, a tereptanárok díját, a hallgatók gyakorlati helyre utazásának költségeit (Szekszárdon pl. még egy kisbuszt is ebből vásároltunk). Miután változott a finanszírozási mód, a képző intézmények a megszorító intézkedések miatt eléggé behatároltan tudnak mozogni, több helyen megszüntették a terepkoordinátori státust, van, ahol semmit, másutt kevesebbet tudnak fizetni a tereptanárnak (vagy a terephelynek, ez megállapodás kérdése).

Másik a hallgatói díjazás kérdése. A 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról, valamint a 230/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a felsőoktatási szakképzésről és felsőoktatási képzéshez kapcsolódó szakmai gyakorlat egyes kérdéseiről rendelkezik a hallgatói munkavégzés és díjazás szabályairól, többek között kimondja: a hallgató hallgatói munkaszerződés alapján végezhet munkát, és a hat hét időtartamot elérő egybefüggő gyakorlat esetén díjazás illeti meg, amelyet – eltérő megállapodás hiányában – a szakmai gyakorlóhely fizet. Ismerve a szociális ágazat forráshiányosságát (hasonlóan a felsőoktatási intézményekhez), ez utóbbi kitétel teljességgel megvalósíthatatlannak tűnt, félő volt, hogy nem lesz intézmény, amely a hallgatókat gyakorlatra fogadná – ezért többek között az Iskolaszövetség is azért lobbizott a döntéshozóknál, hogy ezt változtassák meg. A 2014. évi XXXVI. törvény az egyes oktatási tárgyú törvények módosításáról annyi engedményt tesz, hogy a gyakorlatra költségvetési szervnél hallgató munkaszerződés és díjazás nélkül is sor kerülhet. Ez azonban kizárja a nonprofit és az egyházi fenntartású szolgáltatókat, hiszen rájuk vonatkozik a fizetési kötelezettség – nagy kár, ha ezek az intézmények kimaradnak, szűkül a lehetőségek köre.

Harmadik dilemma a fentiek okozta diszkri-

mináció. A törvény diszkriminálja a nonprofit és az egyházi fenntartású intézményeket, mert nekik fizetniük kell; diszkriminálja a költségvetési intézményben dolgozó hallgatót, hiszen ő nem, míg más helyen dolgozó társa kap(?) díjazást; és végezetül diszkriminálja a szociális munkásnak készülő hallgatót más szakos hallgatótársához képest. Alapvetően rossz üzenet van ennek.

Negyedsorban említést kell tennünk a terephelyeken felmerülő dilemmákról. Általános tapasztalat, hogy a SZMSZ-ek nem tartalmaznak terepgyakorlatokra vonatkozó szabályozást (emiat akár nem is vállal hallgatót gyakorlatra). A feladat nem jelenik meg annak a kollégának a munkaköri leírásában, aki tereptanárként vállal szerepet, gyakran csak a szakmai elkötelezettség a motiváló erő - köszönet érte. Sok terephely feltételei nem megfelelőek a hallgatók fogadására (pl. hely, technikai, informatikai eszközök, kliensekhez utazás költségtérítése), nem tisztázott, hogy a hallgatóra is kiterjedő felelősségbiztosítással kell-e rendelkeznie, stb.

A jövőre nézve a gyakorlatokhoz kapcsolódóan több fontos kérdés fogalmazódik meg, ebből kettőt emelek ki. Egyrészt el kell gondolkodni azon, hogy vajon beépülhet-e a terepgyakorlat a tervezett életpálya-modellbe. A hallgató szempontjából lehet-e első állomása a szakmai munka mérésének, hiszen ez szakmai tapasztalatszerzés, amit értékelnek, minősítenek; és a tereptanár szempontjából a munka elismerésének. Másrészt a tervezett duális képzés gondolata veti fel, hogy vajon ki fizeti a hallgató munkavégzésének költségeit; hogy lesz-e hozzá költségvetési forrás, ha igen, hová rendelnék: a terephelyhez vagy a képzőintézményhez; hogy vajon a szociális munka minden elemét/módszerét el tudja-e sajátítani egy helyen, nem válik-e egyoldalúvá a tudása; lesz-e továbbfoglalkoztatási kötelezettsége az intézménynek, ottmaradási kötelezettsége a hallgatónak, mi van, ha nem felelnek meg egymásnak, stb. Egyelőre nem látunk világosan, a félelmeket is sugalló fenti kérdések még foglalkoztatnak bennünket egy ideig.

Szociális munka a pszichiátriai otthonban

Simon Györgyi részlegvezető

Napsugár Otthon Ópusztaszeri Pszichiátriai Otthona, Ópusztaszer

Cél: A szociális munkás hallgatók, és a képző intézet figyelmét szeretném felhívni intézetünkre, mint egy gazdag gyakorlati lehetőséget biztosító terephelyre. Ennek érdekében bemutatom röviden az intézetet, az ellátottak összetételét, majd ismertetem az ott folyó szakmai munkát.

Módszer: Szociális munkás végzettségű tereptanár segítségével sajátíthatják el a szakma fortélyait. Társadalom érzékenyítő programjaink segítségével kívánjuk felhívni magunkra a közvélemény figyelmét, és céljaink között szerepel a társadalom által elfogadott sztereotípiákat személyes megtapasztalás útján megváltoztatni.

Eredmények: Intézetünk változatos és a hallgatók igényeit kielégítő terepgyakorlati lehetőséget kínál. A szakma elismeréseként idén két konferencián is részt vehettünk, mint előadók.

Következtetések: Sikertelen olyan programokat szerveznünk, amelyek felkeltették az érdeklődést a pszichiátriai betegek iránt. Rendezvényeink a visszajelzések alapján érdekesek, hasznosak, és törekvéseink elérték a célközönséget.

Javaslatok: Lehetőséget kell teremteni a hallgatóknak, hogy személyes tapasztalatot kapjanak egy-egy intézménylátogatás keretén belül.

Bevezetés

Az ópusztaszeri telephelyen pszichiátriai betegek otthona, szociális foglalkoztató és pszichiátriai betegek rehabilitációs célú lakóotthona is működik. Intézményünk feladata az intézmény ellátási területén belül élő (Csongrád megye), nem veszélyeztető állapotú, akut gyógyintézeti kezelést nem igénylő krónikus pszichiátriai betegek ellátása, akik egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt önmaguk ellátására segítséggel sem képesek.

Lakóotthonainkban a rehabilitáció során az ellátottak önálló életvezetési képességének kialakítása, fejlesztése, társadalomba történő be- és visszailleszkedésének támogatása, és az utógondozás megszervezése a feladatunk.

Pszichiátriai otthonunkban jelenleg 8 fő szociális munkás áll alkalmazásban.

Néhány adat:

Intézményünkben az engedélyezett férőhelyek száma 278 fő, Lakóotthonainkban 24 fő. A diagnózisok alapján a szkizofréniában szenvedő betegek aránya a legmagasabb (61%). A személyiség zavarral, alkalmazkodási és impulzus zavarral diagnosztizált ellátottaink száma jelenleg eléri már a 26% -ot. Ellátottaink közül csak minimális létszámú az a lakó, akit rendszeresen látogatnak, 302 főből 54 fő.

Szociális munka a pszichiátriai otthonban

Otthonunkban a szociális munkás feladata igen sokszínű. Részt vesz a gondozási tervek készítésében, életútinterjút vesz fel a lakókkal. Fejleszti, valamint szinten tartja ellátottaink kognitív és szociális készségeit. Biztosítja a szabadidő hasznos eltöltésére vonatkozó foglalkozásokat, strukturálva ezzel lakóink szabadidejét. Szocioterápiás foglalkozásokat szervez. Mediációs feladatokat lát el, amellyel törekszik a konfliktushelyzet

kialakulásának megelőzésére. Felismeri a krízishelyzeteket és kezeli azokat, alkalmazza a problémák és szükségletek feltárásához szükséges módszereket. Közreműködik a lelki egészséget veszélyeztető problémák feltárásában, megoldásában, elősegíti az egyén, csoport, közösség problémáinak feltárását, megfogalmazását.

Segítséget nyújt az ellátottak személyes ügyeiben, segítő beszélgetést folytat. Elősegíti a betegek lelki és szociális egyensúlyának megtartását, visszaállítását.

Pszichiátriai betegek révén fontos, hogy észre tudja venni a viselkedési zavarok és lelki betegségek legfontosabb jeleit. Segíti, valamint támogatja az intézményen belüli kis közösségeket, társas kapcsolatok kialakítását, működését. Gondoskodik az ellátottak családi és társadalmi kapcsolatainak fenntartásáról, feltételeinek biztosításának megszervezéséről. Ápolja a korosztályok közötti kapcsolatokat, például idősebbek és a fiatalok között.

Jegyzőkönyvet, beszámolókat készít, valamint foglalkoztatási dokumentációt vezet.

Közösségi szellem kialakításában nyújt segítséget, ugyanakkor társadalmi érzékenyítő programokat szervez. Figyelmet fordít az ellátottak érdekvédelmére.

Az intézmény aktuális eseményének, valamint az évszaknak megfelelően díszít, dekorálja, otthonossá teszi a közösségi tereket, lakószobákat. Fontos az ellátottak személyiségének alapos ismerete, a bizalom megszerzése, megőrzése.

Az otthonunkba érkező gyakornokok részt vehetnek szakmai felkészültségüknek megfelelően a fentiekben felsorolásra került munkafolyamatokban.

Társadalmi érzékenyítés

Intézményünkben a szociális munkás team munkában dolgozik, melynek egyik alapja volt, hogy elfogadtassa a munkájának, feladatainak fontosságát más munkarészlegekkel – például az ápolással –, ezáltal teljes értékűnek tekintsék munkáját. Nem csak az intézmény falain belül, de azonkívül is szükséges az érzékenyítés módszere. A társadalom a pszichiátriai betegekről negatív képet alakított ki, stigmatizálva a pszichiátriai diagnózissal élőket. Fontos az érzékenyítés, hiszen a negatív attitűd kialakulása a legtöbb esetben az információk hiányából fakad. A különböző rendezvények szervezésével betekintést adhatunk a társadalom tagjai számára, hogy láthassák, a pszichiátriai otthon lakói nem olyanok, mint ahogy azt korábban elképzelték. „Fény az út végén” címmel került megrendezésre társadalmi akciónk, amelynek keretében egy irodalmi estet szerveztünk. A Ságvári Endre Gyakorló Gimnázium dráma tagozatos diákjai a tavalyi évhez hasonlóan a Napsugár Otthon Ópusztaszeri Pszichiátriai Otthona lakóinak verseiből készítettek egy előadást. A megfelelő hangulat kialakításához a helyszínt a szegedi Pinceszínház biztosította számunkra. A drámafakultáció tagjai egyedien ragadták meg a verseket, és egy izgalmas, megható, a nézőket mélyen elgondolkodató előadást mutattak be a színpadon. A műsor végén, egy kötetlen beszélgetés keretében találkozhattak egymással az előadók, az alkotók, és az érdeklődők. Nyilvános rendezvényeink eredményeként sikerült kölcsönösen támogató kapcsolatot kialakítani a körzeti Gyámhivatallal, Rendőrkapitánysággal, a Szegedi Pszichiátriai Klinikával és Tóhajlat Színház Körünk állandó résztvevője a település kulturális eseményeinek.

Összegzéskén elmondható, hogy intézetünk változatos összetételű ellátotti körével, színes programjaival, felkészült szakembereivel megfelelő terephelyet biztosít a hallgatók számára.

Útmutató az Acta Sana szerzői számára

A folyóirat célja: Az Acta Sana lektorált folyóiratként összefoglaló közleményeket, eredeti tudományos munkákat és esetismertetéseket közöl. Előnyben részesülnek azok a közlemények, melyek az ápolói, védőnői, fizioterápiás és szociális munka elméletéhez és gyakorlatához, valamint képzéséhez kapcsolódnak.

Közöljük még hallgatóink Országos Tudományos Diákköri Konferencián díjazott előadásait közlemények formájában, beszámolókat országos és nemzetközi konferenciákról.

A kéziratok elbírálásának és elfogadásának joga a szerkesztőséget illeti. Az útmutató gondos tanulmányozása és a kéziratnak az abban foglaltak szerinti elkészítése meggyorsítja a kéziratok szerkesztőségi feldolgozását.

Kézirat nyelve: magyar (magyar és angol nyelvű összefoglalóval), vagy angol (magyar szerző esetén magyar és angol nyelvű összefoglalóval; külföldi szerző esetén csak angol nyelvű összefoglalóval).

A kéziratokat elektronikus formában kérjük beküldeni. Az illusztrációkat (számítógéppel rajzolt ábrák, táblázatok, grafikonok) külön fileként, fekete-fehér színben, jól elkülöníthető formában kérjük elküldeni. A fotók reprodukálásához eredeti papírképet, esetleges elektronikus hordozón a már digitálisan feldolgozott képet szükséges csatolni. A használt szoftver megjelölése kívánatos. A Microsoft Office program csomag használatát kérjük.

A kézirat tartalmazza: 1. címoldal; 2. magyar összefoglalás, kulcsszavak; 3. angol összefoglalás (angol címmel), key words; 4. rövidítések jegyzék (ha van); 5. szöveg; 6. irodalomjegyzék; 7. táblázatok; 8. ábrajegyzék; 9. ábrák, külön mellékletként.

Forma és stílus: Az oldalszámozást a címoldaltól kezdve folyamatosan kell megadni. Az egyes felsorolt tételeket külön lapon kell kezdeni.

1. A címoldalon sorrendben a következők szerepeljenek: a kézirat címe, mely rövidítést nem tartalmazhat, a szerzők neve- az utolsó szerző neve előtt "és"- a szerzők munkahelye (feltüntetve a város is), pontos utalással arra, hogy mely szerző mely munkahelyen dolgozik.

2-3. Az összefoglalást magyar és angol nyelven kell beküldeni, külön-külön lapon. Nem tartalmazhat rövidítéseket. Megszerkesztésénél az alábbiakat kell figyelembe venni:

"Bevezetés", "Célkitűzés", "Módszer", "Eredmények" és "Következtetések" lényegre törő megfogalmazása történjék oly módon, hogy csupán az összefoglalás elolvasása is elegendő legyen a dolgozat lényegének megértéséhez. Az összefoglalókat kérjük a fentiek szerint egyértelműen tagolni. A magyar és angol összefoglalás hossza igazodjon egymáshoz, az egy szabvány gépelt oldalt - külön-külön - ne haladják meg.

Az egészségtudománnyal kapcsolatos közleményekben az Index Medicusban használt kulcsszavakat kell alkalmazni.

4. A kéziratban előforduló, nem általánosan elfogadott rövidítésekről külön jegyzéket kell készíteni.

5. A kézirat világos szerkesztése különösen fontos az olvasó számára. Az eredeti közleménynél a bevezetőben néhány mondatban meg kell jelölni a kérdésfelvetést. A részletes történelmi bevezetést kerülni kell.

6. A módszertani részben világosan és pontosan kell leírni azokat a módszereket, amelyek alapján a szerzők az eredményeket megkapták. Amennyiben a módszereket már közölték, csak a metodika alapelveit kell közölni, hivatkozva a megfelelő irodalomra.

A statisztikai módszereket és azok irodalmát is meg kell adni.

Az eredmények és megbeszélés részeket külön és világosan kell megszerkesztetni.

A megbeszélés rész legyen kapcsolatban az idevonatkozó legújabb ismeretanyaggal, valamint azokkal a megállapításokkal, amelyekből a szerzők a következtetéseket levonták. Az eredmények újszerűsége világosan tűnjön ki.

A módszerek, eredmények, megbeszélés részek megfelelő alcímeket kapjanak.

A közlemények hossza a 10 szabvány (1800 karakter/oldal) gépelt oldalt nem haladhat meg.

7. Irodalmi hivatkozások. Az irodalmi hivatkozásokat a legújabb eredeti közleményekre és összefoglalókra kell korlátozni. Csak azok az irodalmi hivatkozások sorolhatók fel, melyekre a szövegben

utalás történt és direkt kapcsolatban vannak a kutató problémájával. A hivatkozásokat idézettségük sorrendjében kell megadni, az egyes tételeket új sorokban, sorközzel elválasztva. Háromnál több szerző esetén a három szerző neve után "és mtsai" (négy szerző esetén a harmadik szerző neve után "és mtsai") írandó. A folyóiratok nevének nemzetközi rövidítését kell használni.

Példa:

Kovács I.: A védőnő szerepe a perinatalis halálozás prevenciójában. Orv. Hetil., 2002, 123, 1234-1238.

8. Az idézett hivatkozások száma maximálisan 30, amelytől eltérni csak különlegesen indokolt esetben lehet. A kézirat szövegében az utalás az adott tétel számának zárójelben való megadásával történjen.

Az irodalomjegyzék végén meg kell adni a levelező szerző nevét és pontos címét.

9. A táblázatokat címmel kell ellátni, minden táblázatot külön lapon kell megadni. A címben és a táblázatban szereplő esetleges rövidítések magyarázata a táblázattal egy lapon szerepeljen.

10. Valamennyi ábra címét és a hozzátartozó esteleges rövidítések magyarázatát egy közös lapon kell megadni.

Az ábrákon és a táblázatokon ugyanazon adatok ne szerepeljenek.

A könyvismertetés formai követelményei: A kézírata kövesse az Acta Sana kéziratokra vonatkozó szempontjait. A könyv leírása tartalmazza a mű valamennyi bibliográfiai adatának pontos feltüntetését. (A mű szerzőjének / szerkesztőjének nevét, idegen nyelvből fordított könyvnél a fordító nevét. A mű címét, megjelenésének évét, kiadóját, a kiadó városának nevét, terjedelmét és ISBN számát)

Ortográfia: A köznyelvben meghonosodott idegen szavak írhatók magyar helyesírás szerint, egyébként az etimológikus írásmód követendő.

A kézirat elfogadására akkor kerülhet sor, ha maradéktalanul megfelel az útmutatóban foglaltaknak.

Az Acta Sana évente két alkalommal jelenik meg: márciusban és októberben.

A kéziratok a Szerkesztőbizottsághoz július 15-ig, vagy december 15-ig nyújthatók be:

E-mail: apolasi@etszk.u-szeged.hu

Postai úton:

**Acta Sana Szerkesztősége,
SZTE Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar,
6726 Szeged, Temesvári krt. 31.**

Szerkesztőség

Guidelines to the Authors of Acta Sana

Aim of the journal: Acta Sana "Mens sana in corpore sano" - The Theory and Practice of Health and Social Care - is a peer-reviewed Scientific Journal of the University of Szeged, Faculty of Health Sciences and Social Studies. The journal carries comprehensive articles, original scientific papers and case studies. Papers connected to the education, theory and practice of nursing, health visiting, physiotherapy and social work are preferred. Awarded *National Scientific Student Conference* presentations by the students of the Faculty are published as papers, as well as accounts on home and international conferences. The editorial board reserves the right to judge and accept manuscripts. Studying this guide and preparing the manuscript according to it will accelerate the editing processing.

The language of the manuscript: Hungarian (with abstract written in Hungarian and English) or English (with abstract written only in English).

Manuscripts should be sent in electronically. Please, attach the illustrations (computer drawings, charts, diagrams) as separate files in well differentiated black and white form. In case of photographs, please send the paper pictures but you may send electronically processed images, too. You should also indicate the software used. Please use the Microsoft Office package.

The manuscript includes: 1 the title page, 2 English summary (with English title) and keywords, 3 a list of abbreviations (if needed), 4 text, 5 list of literature, 6 charts, 7 list of diagrams, and 8 diagrams separately.

Format and style:

Pages should be numbered continuously starting from the title page. Individual items should be listed on separate pages.

1. The following should appear on the title page in this order: the title of the manuscript without any abbreviations, the name of the author(s) with an "and" before the last one, the workplace of the authors.

2-3. The summary should be sent in Hungarian and /or in English in separate pages. They should not contain abbreviations. The following should be taken into consideration: the "introduction," "aims," "methods," "results," and "conclusions" should be formulated briefly so that the reader be able to understand the gist of the paper by reading the summary only. The summary should be divided clearly to show these parts. The Hungarian and English version should look similar and they should not be longer than a standard typed page each.

Keywords in Index Medicus should be used in papers on medicine.

4. A separate list should be made on abbreviations that are not generally accepted.

5. A clear layout is especially important for the reader. The raised question should be formulated in a few sentences in the beginning of the main part of the paper. Detailed historic introduction should be avoided.

6. In the part of the methodology, the implemented methods that led to the results should be described clearly and accurately. If the methods were published earlier, only the basic principles should be outlined referring to the adequate literature.

Statistical methods and their literature should also be added. The results and discussion parts should be edited separately and clearly. The discussion should be connected to the latest adequate information and to the statement that the authors sed to make their conclusions. The novelty of the results should be evident. The methods, results and discussion should be completed with suitable subtitles. The length of the paper should not exceed ten standard (1,800 characters/page) typed pages.

7. References. The list of literature should be limited to the latest original publications and summaries. Only those references can be listed among the literature which are referred to in the text and are in direct connection with the discussed issue. The references should be put in the order of their appearance in the text. Each item should be written in new lines divided by empty lines.

In case of more than three authors, "et al." should be written after the third author. As for journals, their international abbreviation should be used.

Example:

Kovács I.: A védőnő szerepe a perinatalis halálozás megelőzésében. Orv. Hetil., 2002, 123, 1234-1238.

8. The number of references cannot be more than 30, from which you can deviate only in a special, justifiable case. Numbers in brackets in the text should indicate references. At the end of the references, the correspondent author's name and full address must be added.

9. Charts should have titles and each chart should be on a separate page. The explanation of the abbreviations – if any – in the title and the chart should appear on the same page as the chart.

10. All titles and explanations of abbreviations that belong to diagrams should be put on a common page.

The same data should not appear in the diagrams and in the charts.

Orthography: Common foreign words can be written according to the rules of Hungarian spelling otherwise etymological spellings should be followed.

Papers are accepted only if they fully comply with these guidelines.

Acta Sana is published two times per year: in March and October.

The manuscripts should be submitted to the Editorial Board no later than 15 of July or 15 of December:

E-mail: apolasi@etszk.u-szeged.hu

Address:

Acta Sana Szerkesztősége,
SZTE Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar,
6726 Szeged, Temesvári krt. 31.

Editors

